

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Документу державного планування

“Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки”

Виконавець

ФОП БОЙКО О.Ю. Свідоцтво про державну реєстрацію № 2074000000009347 від 19.03.2007
04111, м. Київ, вул. Д . Щербаківського, 53в/ 22.

Тел. : 044 338 9370

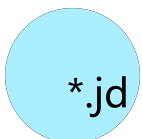
Email : office@juliesdata.com

juliesdata.com

facebook.com/juliesdata

Даний твір є об’єктом авторських прав. © Юлія Максимова, Олексій Бойко.

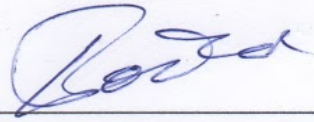
Поширення та цитування можливе лише за умови посилання на першоджерело.

КИЇВ-2020

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

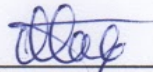
**Керівник, спеціаліст із
геоінформаційних систем**

Бойко О.Ю.

підпис

Інженер - геоінформатик, к.т.н.

Максимова Ю.С.

підпис

ЗМІСТ

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	5
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ	9
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка	9
2.2. Стан здоров'я	15
2.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	19
2.4. Характеристика водних ресурсів	26
2.5. Відходи	29
2.6. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації	32
2.7. Земельні ресурси та ґрунти	39
2.8. Основні екологічні проблеми території МТГ	40
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	42
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	46
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	47
5.1. Основні міжнародні зобов'язання	47
5.2. Процедура ОВД	49
5.3. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	49
5.4 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку	49
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	49
6.1 Атмосферне повітря	49
6.2. Клімат	50
6.3. Водні ресурси	50
6.4. Земельні ресурси	50
6.5. Відходи	51
6.6. Біорізноманіття	51
6.7. Природоохоронні території	51
6.8. Здоров'я населення	51
6.9. Транскордонний вплив	51
6.10. Результати розділу	52
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	53

---

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ	55
8.1. Вихідні дані для виконання оцінки	55
8.2. Використані інструменти та методи	55
8.3. Планувальні альтернативи	56
8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту	56
9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	56
10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	56
10.1. Вибір екологічних показників	56
10.2. Індикатори моніторингу	57
10.3. Збір статистичних даних	60
10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля	60
11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	60
12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	61

ВСТУП

Замовник документу державного планування:

Вінницька міська рада в особі Департаменту економіки і інвестицій міської ради (згідно рішення виконавчого комітету міської ради від 10.09.2020 року №1849 «Про забезпечення проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»).

Вінницька міська рада – 21050, м. Вінниця, вул. Соборна,59, тел. (0432)59-50-00, e-mail: vinrada @vmr.gov.ua. Департамент економіки і інвестицій міської ради – 21050, м. Вінниця, вул. Соборна, 59, тел. (0432)59-50-46, e-mail: dei@vmr.gov.ua.

Виконавець стратегічної екологічної оцінки ДДП "Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки " — ФОП Бойко О. Ю. в особі відповідальних осіб Бойка О.Ю., Максимової Ю.С.

Акроніми та абрєвіатури

ДДП	Документ державного планування
ДСТУ	Державний стандарт України
ДСанПіН	Державні санітарні правила і норми
ОДА	Обласна державна адміністрація
МТГ	Міська територіальна громада
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
Програма	Ця Програма економічного і соціального розвитку Вінницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки
СЕО	Процедура стратегічної екологічної оцінки документу державного планування
Звіт	Цей звіт про стратегічну екологічну оцінку

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

«Програма охорони навколишнього природного середовища на території Вінницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки» (далі - Програма) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Загальною метою розроблення Програми є покращення стану довкілля на території Вінницької міської територіальної громади (далі – ВМТГ) шляхом пропаганди екологічного способу життя, зменшення об'ємів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зменшення скидів забруднених стічних вод у водойми та зменшення негативного впливу промислових і побутових відходів на довкілля, збільшення кількості та обсягів зелених зон.

Програма спрямована на досягнення національних цілей екологічної політики на території ВМТГ з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових екологічних проблем.

Планом заходів Програми передбачається використання технологій та технічних рішень, які відповідають природоохоронним, санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечують мінімізацію та унеможливлення впливу шкідливих факторів на довкілля та здоров'я населення.

Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Податкового та Бюджетного кодексів України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», «Про надра», «Про питну воду та питне водопостачання», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», «Про екологічний аудит», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про природно-заповідний фонд України», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року», постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (із змінами).

Реалізація екологічної політики щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища та запобігання його забрудненню в процесі соціально-економічного розвитку міста дасть змогу забезпечити виконання наступних завдань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду.

В таблиці 1 наведено основні напрями, першочергові заходи та очікувані результати від реалізації Програми.

Таблиця 1.1
Напрями та першочергові заходи Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки

Напря́м	Першочергові заходи	Очікувані результати
1. Екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності у галузі охорони	<ul style="list-style-type: none"> ● Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок, фестивалів, інформаційно-просвітницьких акцій, конкурсів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища; ● Організація та проведення семінарів, тренінгів, з'їздів, конференцій, форумів, фестивалів на екологічну тематику для представників підприємств, організацій, закладів та установ Вінницької МТГ, учнів	<ul style="list-style-type: none"> ● Підвищення рівня екологічної свідомості громадян ● Виявлення та пошук шляхів вирішення екологічних проблем.

	<p>закладів загальної середньої та професійно-технічної освіти;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Просвітницька робота екологічного спрямування. 	
<p>2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Проведення очищення р. Південний Буг в межах м. Вінниці; ● Збір, систематизація та моніторинг даних, що стосуються стану малих річок; ● Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт, технічне обслуговування мережі каналізації; ● Реконструкція об'єктів механічного та біологічного очищення ОСК м. Вінниця. 	<ul style="list-style-type: none"> ● поліпшення екологічного стану природних водних об'єктів; ● попередження забруднення поверхневих водних об'єктів; ● ліквідація джерел забруднення поверхневих, підземних вод та ґрунтів; ● забезпечення екологічних нормативів на скиди стічних вод в природні водні об'єкти.
<p>3. Поводження з відходами</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Вдосконалення системи поводження з побутовими відходами. ● Опрацювання питання утилізації небезпечних відходів підприємств-банкрутів. ● Забезпечення екологічної безпеки на території Вінницької МТГ шляхом організації збору небезпечних відходів у складі побутових. ● Будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Вирішення основних питань поводження з побутовими відходами на території Вінницької МТГ; ● Покращення санітарно - екологічного стану міської території; ● Вирішення основних питань поводження з побутовими відходами на території Вінницької МТГ; ● Вирішення проблеми з наявними небезпечними відходами.
<p>4. Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Інвентаризація та паспортизація зелених насаджень. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Охорона та збереження зелених насаджень, утримання їх у здоровому впорядкованому стані, контроль за їх станом.
<p>5. Охорона атмосферного повітря</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Вдосконалення системи спостережень за станом атмосферного 	<ul style="list-style-type: none"> ● Підвищення рівня якості та оперативності отримання екологічної інформації.

	повітря в рамках здійснення моніторингу якості атмосферного повітря; ●Забезпечення зменшення викидів забруднюючих речовин шляхом модернізації рухомого складу муніципального транспорту та розвитку велоінфраструктури.	
--	--	--

Програма узгоджена із пріоритетними напрямками, завданнями та заходами, затвердженими Концепцією інтегрованого розвитку м. Вінниці – 2030», враховує положення Регіонального плану управління відходами Вінницької області на період до 2030 року. Узгодженість основних напрямів програми із спорідненими ДДП подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Узгодженість основних положень Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки з цілями, визначеними в Концепції інтегрованого розвитку м. Вінниці – 2030, Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, Регіонального плану управління відходами Вінницької області на період до 2030 року

Пріоритети розвитку згідно різних ДДП											
Основні напрями програми	Концепції інтегрованого розвитку м. Вінниці – 2030					Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року					Регіональний план управління відходами Вінницької області на період до 2030 року
	В1. Комфортне, культурне та соціально віддалене місто	В2. Конкурентоспроможне українське місто на мапі Східної Європи	В3. Екологічне й зелене місто над річкою Південний Буг, місто сталості мобільності	В4. Місто збалансованого просторового розвитку	В5. Місто сильної громади	Ц1. Конкурентоздатний регіон на основі інноваційного сталого розвитку	Ц2. Регіон належного та ефективного урядування	Ц3. Регіон сталого гуманітарного розвитку	Ц4. Регіон спроможних громад	Ц5. Регіон безпечного середовища	
1. Екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності у галузі охорони	++	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0
2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів	0	+	++	0	0	0	0	0	+	+	0

3. Поводження з відходами	0	0	++	0	0	0	0	0	0	+	++
4. Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів	0	0	++	+	0	0	0	+	0	0	0
5. Охорона атмосферного повітря	0	0	++	0	0	0	0	0	0	+	0

Примітка. “+” - узгоджені частково, “++” - повністю узгоджені, “-” - є суперечності, “0” - нейтральний взаємозв'язок

Програма розроблена з урахуванням наступних Цілей сталого розвитку:

Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови.

Ціль 11. Сталій розвиток міст і громад.

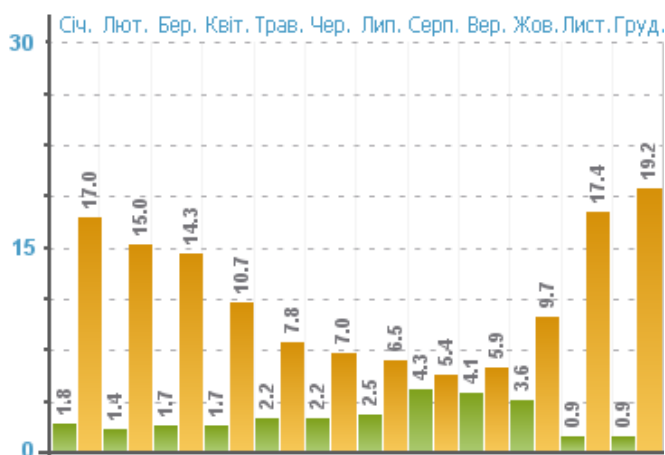
Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

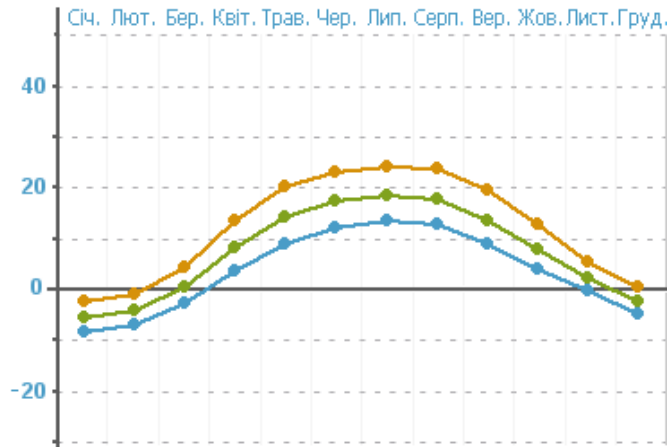
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка

Основними характеристиками кліматичних умов є температура повітря, атмосферні опади тощо. Нижче розглянуто деякі з цих складових.

Умови загальної атмосферної циркуляції визначають напрямки вітрів: взимку – західні і південно-західні, влітку – західні і північно-західні. Нижче наведено графіки кліматичних даних на станції “Вінниця”, починаючи з 1899 року за даними Українського гідрометричного центру [https://meteo.gov.ua/ua/34208/climate/climate_stations/87/14/].

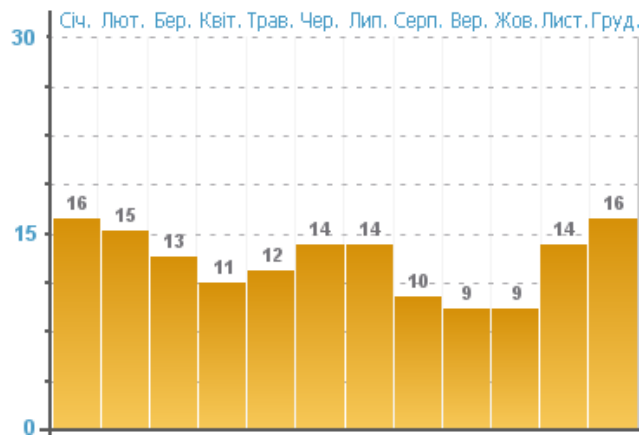

Умовні позначення: зелений графік-ясні; помаранчевий графік - похмури
 рис.2.1 Число ясних і похмурих днів за загальною та нижньою хмарністю

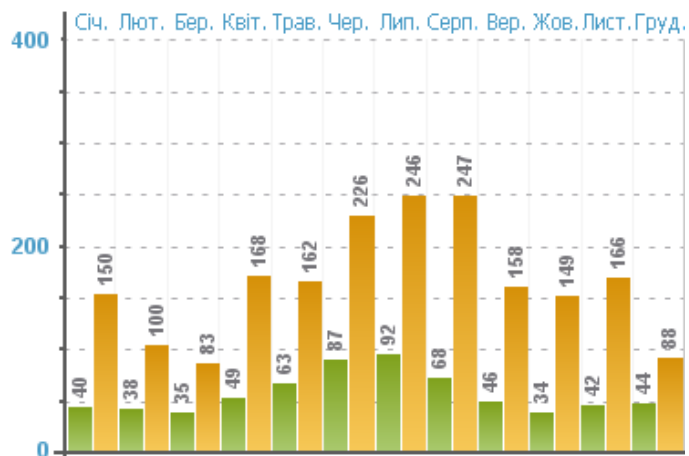
Умовні позначення: *оранжева лінія графіку- середньомісячна максимальна; синя лінія графіку -середньомісячна мінімальна; зелена лінія графіку - середньомісячна.*

рис.2.2 Показники середньої місячної і річної температури

Умовні позначення: *зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.*

рис.2.3 Число днів із різною кількістю опадів

Умовні позначення: *зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.*

рис.2.4. Середня місячна і максимальна кількість опадів (мм) з поправками на змочування

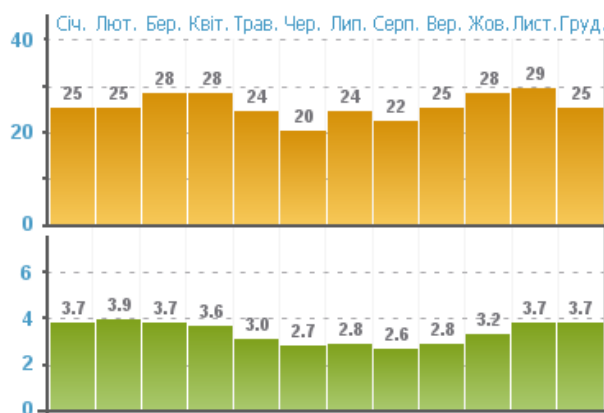

рис.2.5. Швидкість вітру, м/с*

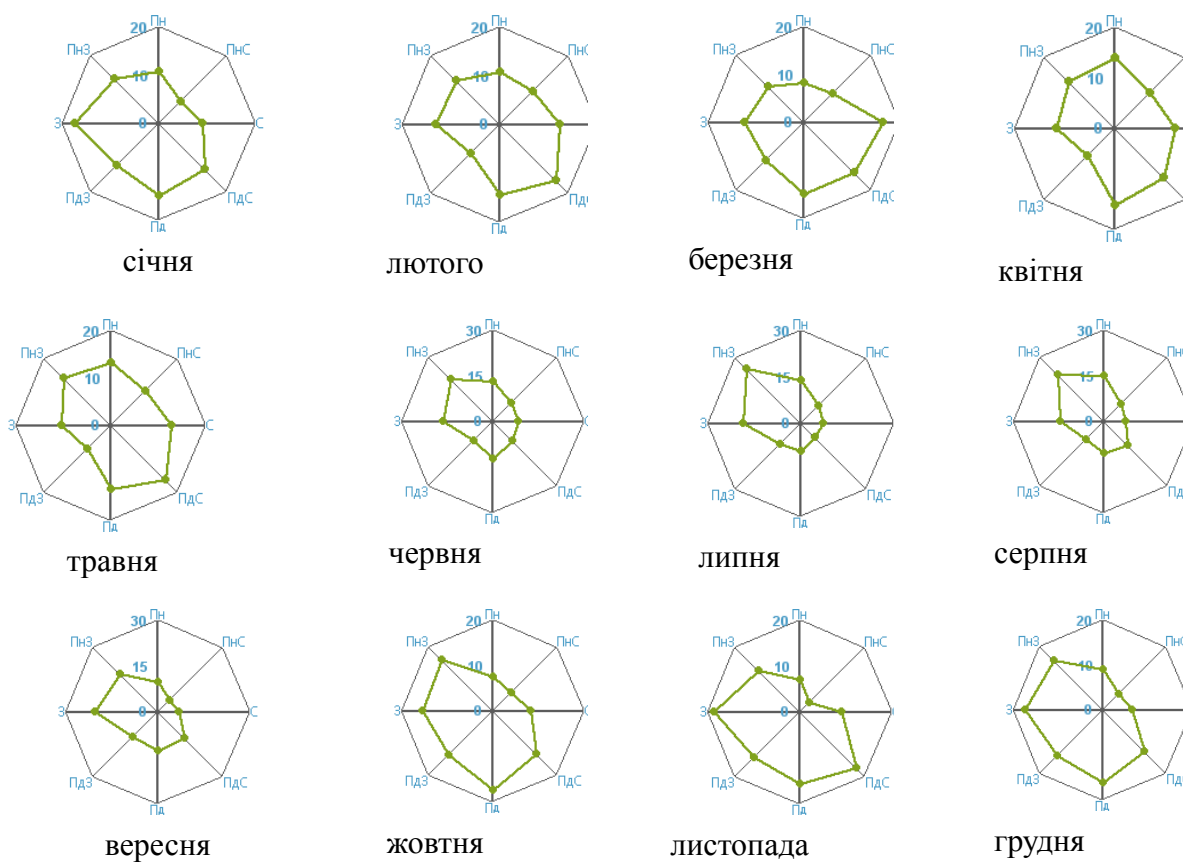

рис.2.6. Повторюваність (%) напрямку вітру та штилю

Клімат у **Вінницькій МТГ** помірний та достатнього теплового забезпечення, достатнього зволоження. За своїм географічним розташуванням територія області знаходиться у сфері впливу насичених вологою атлантичних повітряних мас, та периферійної частини сибірського (азійського) антициклону, для якого характерні сухі холодні континентальні повітряні маси. На клімат впливають також повітряні маси з Арктики та Середземномор'я.

Середня річна температура повітря в 2019 році по Вінницькій області становила 10.2° тепла, що на 2.7° вище за норму. Така ж середня річна температура повітря по області була і в 2015 році.

Отже, кліматичні особливості території визначаються помірними кліматичними показниками, що є сприятливою умовою для проживання населення.

2.1.1. Викиди парникових газів

Парникові гази, що утворюються внаслідок діяльності людини, викликають посилення парникового ефекту та є одним із суттєвих факторів впливу на зміну клімату. Надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності ТЕЦ, транспорту, сільського господарства, промисловості, а також лісових пожеж, утримують сонячне тепло у нижніх шарах атмосфери, не даючи йому повертатись до космосу.

Згідно Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Вінницькій області [<http://www.vin.gov.ua/dep-apr/stan-dovkillia/241-rehionalni-dopovidi/31379-rehionalna-dopovid-pro-stan-dovkillia-oblasti-u-2019>] в 2019 році викиди речовин, що належать до парникових газів, склали 45,8 тис.т, зокрема метан – 9,2 тис.т (9,5% у загальному обсягу викидів забруднюючих речовин), оксид азоту – 0,1 т (0,1%). Крім того, обсяг викидів діоксиду вуглецю склали 5,3 млн.т.

Рухомі джерела викидів (автомобільний, залізничний, річковий транспорт та виробнича техніка) залишаються потужним забруднювачем довкілля в області. У 2019 році відповідно до статистичних даних викиди від автотранспорту становили 65,2 тис.т (40% від загального обсягу викидів).

2.1.2. Прогнозовані зміни клімату, якщо документ не буде затверджено

Згідно доповіді про стан навколишнього середовища в Вінницькій області за 2019 рік [<http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/departament-apk/doc/OperMonitor/Dopov/Dop2019.pdf>] на території області спостерігаються загальні кліматичні тенденції характерні для України.

Щомісячно температурний режим перевищував норму. Найбільші відхилення від норми спостерігалися в лютому, березні, червні, листопаді та грудні. Мінімальна температура повітря спостерігалася в січні і становила 12-16° морозу. Максимальна температура повітря відмічена в серпні і досягала позначки 34-36° тепла. Середня річна кількість опадів по області склала 467 мм, або 75% від норми. Найсухішими місяцями року були липень та серпень з кількістю опадів 39 та 21 мм, або 41 та 31% від норми. Найбільш вологим був травень з кількістю опадів 115 мм, або 189% від норми.

Зима 2018-2019 рр. (13-28.11.2018 р. – 29.01.-15.02.2019). Восени 018 року на території Вінницької області перехід через 0° в бік зниження відбувався протягом 15 днів з 13 по 28 листопада. Тривалість зимового періоду склала 62-94 днів, при нормі 88-103. Зима 2018-2019 року характеризувалася помірно теплою погодою з суттєвими опадами, незначним промерзанням ґрунту, стійким сніговим покривом, тривалими відлигами, густими туманами. Середня температура повітря за зимовий період склала 3.0° морозу, що в межах норми. В період тривалих відлиг (в третій декаді грудня та в першій декаді лютого) максимальна температура повітря підвищувалася до 3-6° та 4-9° тепла. Днів з відлигою за зимовий період по області налічувалося 27-46. Мінімальна температура повітря в листопаді знижувалася до 11-14° морозу (2-3.12) в грудні, в січні до 12-16° (9.01,20.01), але тривалість цих періодів незначна. Зимовий період характеризувався достатньою кількістю опадів. Всього за зимовий період випало 129 мм, при нормі 95 мм. Найбільша кількість опадів відмічена в третій декаді січня 27 мм, що становить 208% норми. Стійкий сніговий покрив утворився в кінці другої декади листопада і зберігався до кінця січня. За даними снігомірної зйомки, найбільша висота снігового покриву відмічена в другій декаді грудня (6-20 см по території області) та в другій декаді січня (6-21 см). Стихійних метеорологічних явищ протягом зимового періоду не відмічено. З небезпечних явищ відмічені тумани, вітер, значний сніг. Весна 2019 року (29.01-15.02 – 15.02.2019). Одночасного переходу середньодобової температури повітря через нуль градусів, що свідчить про початок кліматичної весни, не спостерігалось. 29-31 січня Вінницька область знаходилась під впливом теплового сектору циклону. В північно-західних, в окремих центральних районах та на півдні області середньодобова температура набула позитивних значень 29 січня, що характеризує початок весняного періоду, це майже на місяць

раніше багаторічного строку (26.02). На решті території області сталий весняний період розпочався 14-15 лютого, що майже на два тижні раніше багаторічного строку (26.02). Тривалість весняного періоду склала 95 днів, при нормі 81. Весна 2019 року виявилася тривалою, з частими коливаннями температур, частими дощами, які нерівномірно розподілялися по території області.

Середня температура повітря за весняний період становила 6.5° тепла, що на 3° нижче від норми. Максимальні температури повітря протягом весняного періоду в денні години підвищувалися до: в лютому 12-16°, березні 19-23°, в квітні 23-26°, в першій декаді травня - 20-25° тепла. Мінімальна температура повітря в нічні години знижувалася до: 7-8° морозу в лютому, 7-9° морозу в березні, 3-5° морозу в квітні, в першій декаді травня до плюс 2-5°. Сонячне сяйво до земної поверхні надходило протягом 446 годин, при нормі 398 годин. Всього за весняний період випало 70-135 мм опадів, при нормі 94-116 мм. Місцями по області ґрунт перезволожений. Стихійні метеорологічні явища протягом весни: приморозки 15, 20, 23-24.04. Серед небезпечних явищ частими були вітер, тумани, грози. Літо 2019 року (10-29.04–22.09.2019). Сталий перехід через +15° в бік підвищення, що свідчить про початок літа, відбувся 13 травня, що на тиждень раніше середньобагаторічних строків. Тривалість літа склала 127 днів, при нормі 110. Сонячне сяйво до земної поверхні надходило протягом 1326 годин, при нормі 1153 години. Літо 2019 року було тривалим, з підвищеним температурним режимом, значним недобором опадів та тривалими бездошовими періодами в другій половині періоду.

Середня температура повітря за літній період становила 20.1°, що на 3.9° вище норми. За літній період протягом 15-42 днів максимальні температури повітря досягали +30° і вище, але не перевищували абсолютні максимуми. Максимальна температура повітря в літній період в денні години підвищувалася: в травні до 26-29° тепла, в червні до 31-34° тепла, в липні максимум становив 32-35°, в серпні 34-36°, в вересні 30-33°. Мінімальні температури повітря в нічні години знижувалася в травні до 2-5°, в червні до 9-11°, в липні та серпні до 8-10° тепла, в вересні до 7-11° тепла. Літній період характеризувався значним недобором опадів і нерівномірним їх розподілом. Всього за літо випало 213 мм, що становить 66% від норми (323 мм). Найбільша кількість опадів відмічена протягом двох декад травня 73 мм, або 170% від норми. В третій декаді серпня опади були відсутні. Протягом літнього періоду число днів з відносною вологістю 30% і нижче налічувалося в середньому по області 11.

В кінці літа днів із суховіями нараховувалося від 4 до 17. На переважній території області зареєстровано тривалий бездошовий період, який обумовив загальну, повітряну та ґрунтову, посуху (12.08-15.09). З небезпечних явищ частими були грози, пориви вітру, значний дощ. Осінь 2019 року (17-18.09 - 21.11-02.12.2019р.). 17 вересня відбувся перехід через +15° в бік зниження, що на 12 днів пізніше середньобагаторічних строків (05.09) та на тиждень раніше минулорічного. Тривалість періоду склала 66-75 днів, при нормі 77 днів.

Осінь 2019 року характеризувалася підвищеним температурним режимом, високими максимальними температурами, які наближалися до абсолютних значень для цього періоду, але не перевищили їх, та нерівномірним розподілом опадів в часі і на території. Середня температура повітря за осінній період сягала 9.9° тепла, при нормі 6.8° тепла. Протягом всього осіннього періоду температура повітря утримувалася вище норми за винятком першої декади жовтня. Максимальні температури повітря в денні години в третій декаді вересня підвищувалися до 21-25° тепла (30.09), в жовтні до 23-26° тепла (02- 03.10,14.10), в листопаді до 20-23° тепла (06.11). Мінімальна температура знижувалася в вересні до 0-2° тепла (21.09), в жовтні до 3-6° морозу (31.10), в листопаді до 2-5° морозу (01.11). Розподіл опадів був нерівномірним на території області і в часі. За осінній період випало 35-59 мм опадів, при нормі 65-79 мм. Найбільша кількість їх зареєстрована в третій декаді вересня 24 мм, що становить 160% декадної норми. В другій та третій декадах жовтня опадів було менше 1 мм.

Стихійні метеорологічні явища протягом осіннього періоду: приморозки 21.09, 07-08.10. З небезпечних явищ спостерігалися тумани, вітер. Осінь закінчилася 21 листопада,

в середньо багаторічні строки. На півдні області перехід через 0° відбувся 02.12, що на 5 днів пізніше багаторічного показника. Грудень виявився аномально теплим. По області спостерігалися дощі, в кінці періоду сніг, в окремі дні тумани та слабка ожеледь. Протягом місяця температура зазнавала значних коливань. Середня температура повітря в грудні становила 2.2° тепла, що на 4.5° вище від норми. Середня кількість опадів по області склала 26 мм, або 62% від норми.

Серед наслідків зміни клімату на території області відзначається подальше збільшення температури повітря та кількості екстремальних погодних умов – це аномальна спека і тепловий стрес, повені та підтоплення, поява нових інвазивних видів рослин і тварин, шкідників і алергенів.

Згідно рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (лист-звернення заступника Міністра пані Ірини Ставчук від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650, додаток 1) нижче в таблиці наведено узагальнену оцінку впливу на клімат ДДП.

Таблиця 2.3.

Ціль документа	Оцінка впливу	Ознака
Екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності у галузі охорони	М-	Підвищення в перспективі рівня екологічної свідомості, що в тому числі може призводити до зменшення споживання ресурсів (екологічного споживання).
Охорона та раціональне використання водних ресурсів	Mt	Реконструкція, капітальний та поточний ремонт, технічне обслуговування мережі каналізації; Реконструкція об'єктів механічного та біологічного очищення ОСК.
Поводження з відходами	Mt	Великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів; масштабні земельні роботи під час будівництва комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом.
	М-	Будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом.
Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів	А-	Забезпечення, збереження комфортних зон за рахунок інвентаризації та охорони зелених зон.
Охорона атмосферного повітря	М-	Модернізація рухомого складу муніципального транспорту та розвиток велоінфраструктури.

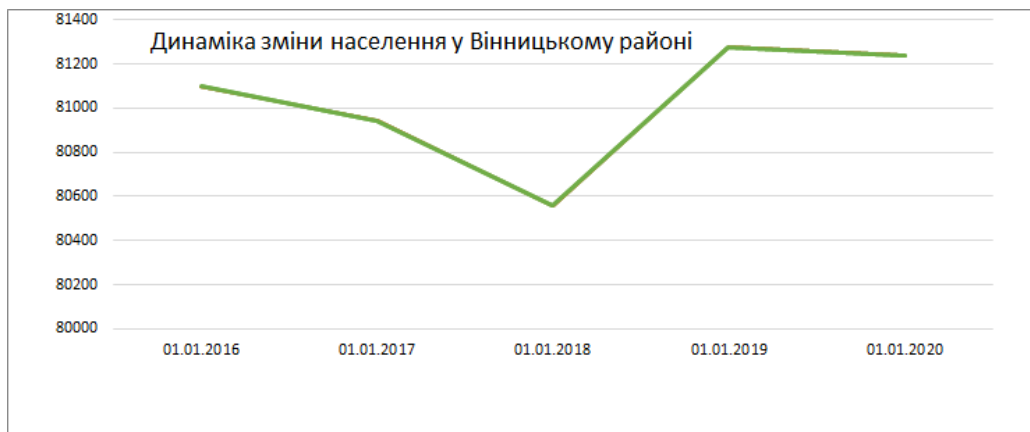
Примітка. "М-" - пом'якшення, зменшення сумарного річного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "М+" - пом'якшення, збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, "Mt" - пом'якшення, одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП, "А+" - адаптація, сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП, "А-" - адаптація, зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП.

У Вінницькій МТГ, як у всій Україні спостерігається потепління, яке переважно проявляється у змінах (часто екстремальних) звичного середовища проживання та погіршення якості природних ресурсів, важливих для існування людини. У глобальному контексті це проявляється в активізації масових міграційних процесів. Локально отримуємо зменшення води в річках, зміну та/або зникнення видів флори та фауни, підвищення загрози розповсюдження інфекційних хвороб.

2.2. Стан здоров'я

Стан здоров'я населення оцінюється, зокрема за тенденцією та кількістю вперше зареєстрованих випадків захворювань, структурою населення, загальної кількості захворюваності тощо. Статистику по зазначеним показникам подано нижче згідно даних головного управління статистики Вінницької області [<https://www.vn.ukrstat.gov.ua>] та Державної служби статистики України [<http://www.ukrstat.gov.ua/>].

Чисельність наявного населення у **Вінницькій МТГ**, включаючи смт Десну, на 01 жовтня 2020 року (за оцінкою) становила 371,7 тис. осіб, у тому числі в м. Вінниці – 370,4 тис. осіб та у смт Десна – 1,3 тис. осіб (на 01.10.2019р. у м. Вінниці, за оцінкою, проживало 369,5 тис. осіб).

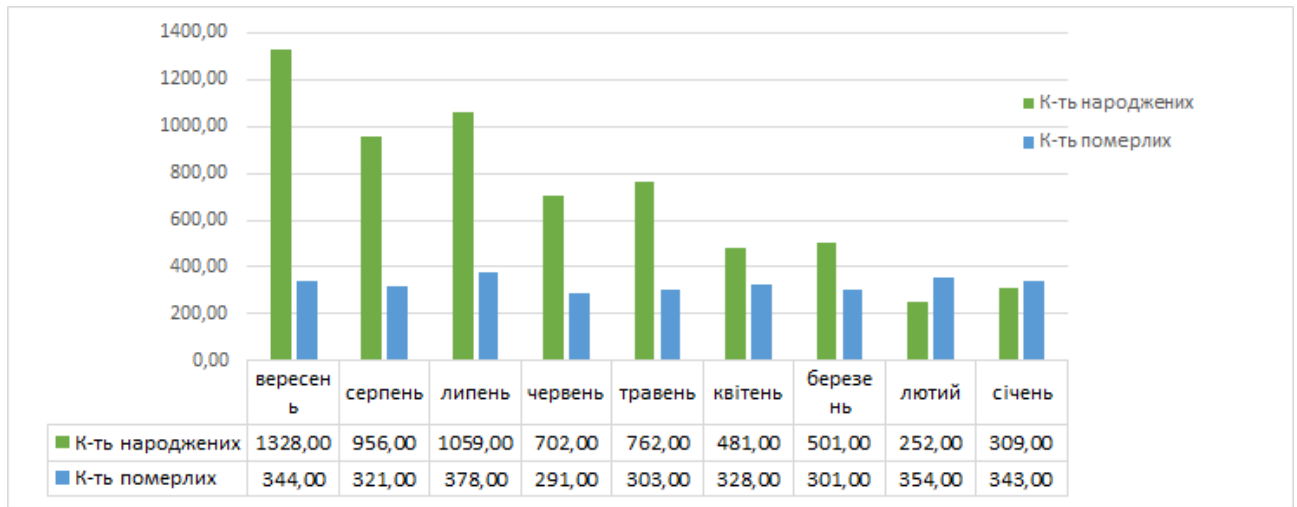

а)

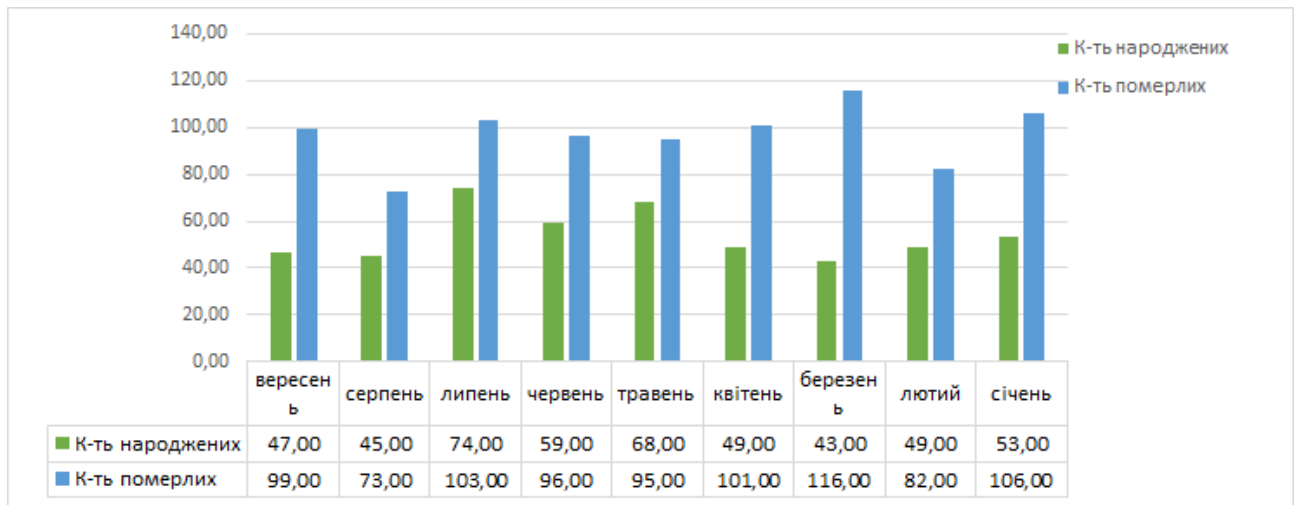

б)

рис.2.7. Динаміка зміни населення в а) Вінницькому районі та б) м. Вінниця
[<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/>]

а)

б)

рис.2.8. Кількість живонароджених та померлих в а) м. Вінниця та б) Вінницький район за 2020 рік [<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/>]

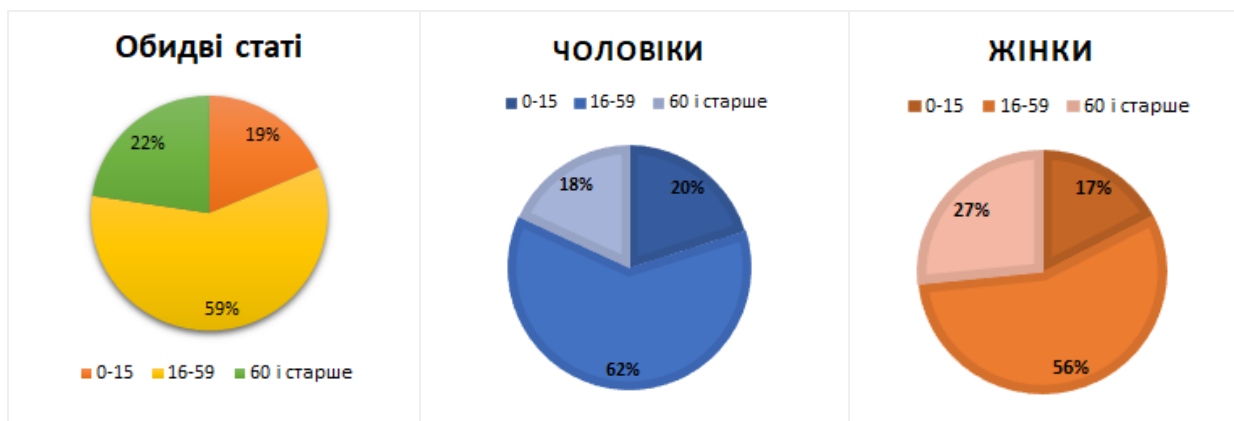

рис. 2.9. Вікова структура населення в Вінницькому районі в 2019 р. [<http://database.ukrcensus.gov.ua/>]

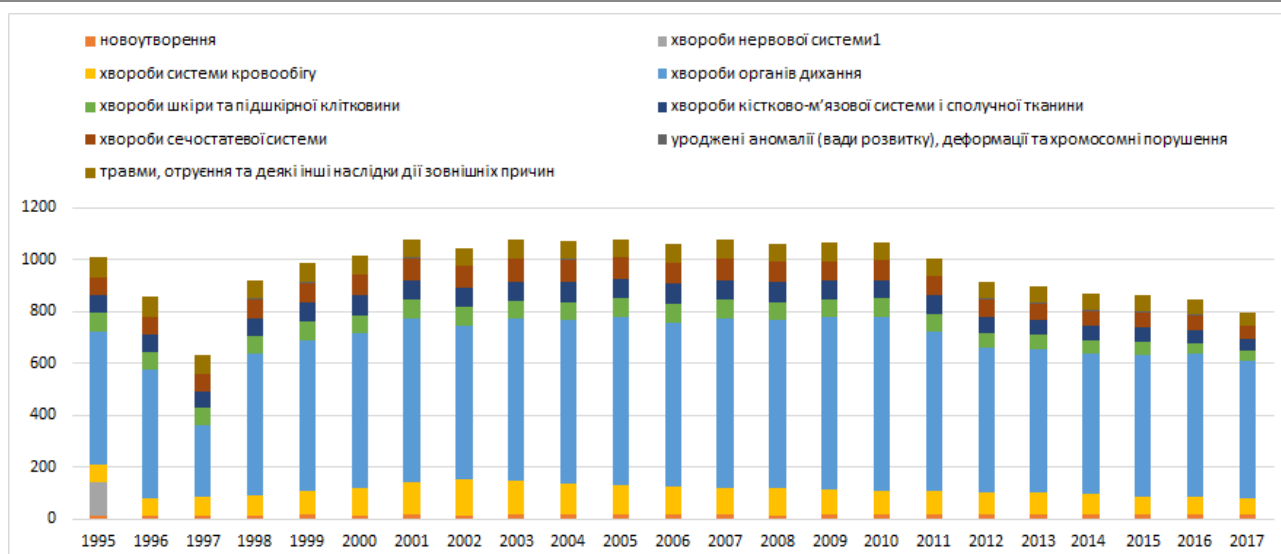

рис.2.10.. Захворюваність населення (1995-2017рр.), кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань, тис., Вінницька область [<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/>]

Таблиця 2.4.
 Кількість померлих за окремими причинами смерті
 у січні–вересні 2020 року у Вінницькій області

Усього	A00–Y89	17766
Клас I. Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	A00–B99	143
з них		
туберкульоз	A15–A19	61
хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	B20–B24	65
Клас II. Новоутворення	C00–D48	2249
з них злоякісні	C00–C97	2227
Клас III. Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	D50–D89	6
Клас IV. Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	E00–E89	73
з них цукровий діабет	E10–E14	62
Клас V. Розлади психіки та поведінки	F01–F99	29
з них розлади психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю	F10	29
Клас VI. Хвороби нервової системи	G00–G98	79
Клас IX. Хвороби системи кровообігу	I00–I99	13016
з них		

ішемічна хвороба серця	I20–I25	11684
алкогольна кардіоміопатія	I42.6	36
цереброваскулярні хвороби	I60–I69	929
Клас X. Хвороби органів дихання	J00–J98	308
з них грип і пневмонія	J10–J18	214
Клас XI. Хвороби органів травлення	K00–K92	632
з них алкогольна хвороба печінки	K70	35
Клас XII. Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	L00–L98	9
Клас XIII. Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	M00–M99	14
Клас XIV. Хвороби сечостатевої системи	N00–N99	54
Клас XV. Вагітність, пологи та післяпологовий період	O00–O99	–
Клас XVI. Окремі стани, що виникають у перинатальному періоді	P07–P96	30
Клас XVII. Природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії	Q00–Q99	22
Клас XVIII. Симптоми, ознаки та відхилення від норми, що виявлені при клінічних і лабораторних дослідженнях, не класифіковані в інших рубриках	R00–R99	179
Клас XX. Зовнішні причини смерті	V01–Y89	798
з них		
транспортні нещасні випадки	V01–V99	124
випадкове утоплення та занурення у воду	W65–W74	61
нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню та полум'я	X00–X09	40
випадкове отруєння, спричинене отруйними речовинами	X40–X44,	32
(крім алкоголю)	X46–X49	
випадкове отруєння та дія алкоголю	X45	79
навмисне самоушкодження	X60–X84	216
наслідки нападу з метою убивства чи нанесення ушкодження	X85–X99,	33

	Y00–Y09	
Клас XXII. Коды для особливих цілей	U00-U85	125
COVID-19, вірус ідентифікований	U07.1	125
COVID-19, вірус неідентифікований	U07.2	–

Станом на 2015 рік частка осіб старше 60 років у віковій структурі населення Вінниці складала 19 %. Згідно з демографічним прогнозом ця частка збільшуватиметься. Це означає, що категорії населення молодше 18 років та старше 60 зрівняються у своїй кількості протягом наступного десятиліття. Для міста, яке прагне розвиватися, такий сценарій є загрозливим.

Існуючі статистичні дані говорять про такі загальні тенденції в області та місті як зниження народжуваності, підвищення показника смертності, підвищення питомої ваги населення старшого пенсійного віку, зниження середньої очікуваності тривалості життя. В цілому тенденції різкого або негативного погіршення стану здоров'я населення немає.

2.2.1. Прогнозовані зміни стану здоров'я населення, якщо документ не буде затверджено

За умови збереження існуючої ситуації значного збільшення впливу негативних факторів на стан здоров'я мешканців не передбачається. У зв'язку з кумулятивними впливами автомобільних викидів, недостатнім очищенням стічних вод, неякісної питної води, зношеністю міського питного водопроводу, можливе накопичення шкідливих сполук в ґрунті, зараження ґрунтових вод, поверхневих вод, повітря, що матиме систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань.

Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні населеного пункту.

2.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Нижче наведено відомості про викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за 2019 р. та 2020 р. згідно даних Вінницької міської ради [<https://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/Ecology/ShowContent.aspx?ID=16&ContentTypeId=0x01007833393DECCB4DC1AB0D71AEF17E828200DA1DFDD1B27EF146923478EBB1829DC9>].

Таблиця 2.5.

Обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення у 2019 році в м. Вінниця

	Код	Кількість підприємств, які мали викиди		Обсяги викидів			
		всього, одиниць	у % до 2018 р.	тонн	збільшення/зменшення проти 2018 року	у % до 2018 р.	Роз-поділ, %
А	Б	1	2	3	4	5	6

Всього забруднювальних речовин	00000	93	114,81	2887,089	404,325	116,29	100,00
Метали та їх сполуки	01000	40	102,56	2,763	0,829	142,86	0,10
Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо)	01003	37	102,78	1,804	0,089	105,19	0,06
Мідь та її сполуки (у перерахунку на мідь)	01005	4	200,00	0,702	0,697	14040,00	0,02
Хром та його сполуки (у перерахунку на триоксид хрому)	01010	3	100,00	0,008	0,000	100,00	0,00
Цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк)	01011	1	100,00	0,001	0,000	100,00	0,00
Алюмінію оксид	01101	4	133,33	0,043	-0,003	93,48	0,00
Манган та його сполуки (у перерахунку на діоксид мангану)	01104	18	90,00	0,123	0,048	164,00	0,00
Стибій та його сполуки (у перерахунку на стибій)	01106	1	100,00	0,080	0,000	100,00	0,00
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	03000	63	110,53	244,099	14,418	106,28	8,45
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок більше 2,5 мкм та менше 10мкм	03001	33	117,86	97,641	17,913	122,47	3,38
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок менше 2,5мкм	03002	17	100,00	94,728	21,487	129,34	3,28
Сажа	03004	14	140,00	13,714	8,186	248,08	0,48
Сполуки азоту	04000	87	112,99	657,908	105,493	119,10	22,79
Оксид азоту (у перерахунку на	04001	86	113,16	642,659	103,597	119,22	22,26

діоксид азоту)[NO+NO2]							
Азоту (1) оксид [N2O]	04002	45	107,14	8,274	1,902	129,85	0,29
Аміак	04003	9	90,00	6,584	-0,006	99,91	0,23
Азотна кислота	04004	4	100,00	0,391	0,000	100,00	0,01
Діоксид та інші сполуки сірки	05000	46	127,78	100,999	23,306	130,00	3,50
Сірки діоксид	05001	43	138,71	99,478	23,157	130,34	3,45
Сірководень (H2S)	05002	2	66,67	0,227	-0,031	87,98	0,01
Сульфатна кислота (H2SO4) [сірчана кислота]	05004	9	112,50	1,294	0,180	116,16	0,04
Оксид вуглецю	06000	85	111,84	824,101	190,791	130,13	28,54
Вуглецю діоксид	07000	81	109,46	373225,079	-12468,293	96,77	12927,38
Органічні аміни	10000	0	0,00		-0,001		
Диметиламін	10002	0	0,00		-0,001		
Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)1	11000	60	111,11	878,988	48,267	105,81	30,45
Акрилонітрил	11001	2	#DIV/0	0,490	0,490		0,02
Акролеїн	11004	1	100,00	3,690	0,695	123,21	0,13
Ацетальдегід	11006	2	66,67	0,703	-0,033	95,52	0,02
Ацетон	11007	9	90,00	0,524	-0,174	75,07	0,02
Бензол	11008	2	100,00	0,187	-0,032	85,39	0,01
Бутиловий ефір оцтової кислоти (бутилацетат)	11009	5	83,33	0,044	-0,054	44,90	0,00
Діетиловий ефір	11017	2	100,00	0,130	-0,058	69,15	0,00
Етилцелозольв	11020	4	66,67	0,373	-0,438	45,99	0,01
Етилацетат	11021	13	144,44	1,309	-0,299	81,41	0,05
Кислота пропіонова	11027	0	0,00		-0,002		
Кислота оцтова	11028	11	100,00	5,366	-0,227	95,94	0,19

Ксилол	11030	7	100,00	1,580	0,042	102,73	0,05
Стирол	11037	3	150,00	0,062	0,052	620,00	0,00
Толуол	11041	8	100,00	0,301	-1,106	21,39	0,01
Фенол	11048	3	150,00	0,033	-0,001	97,06	0,00
Формальдегід	11049	1	100,00	0,010	-0,017	37,04	0,00
1-Хлор-2,3-епіксипропан (епіхлоргідрин)	11051	0	0,00		-0,005		
Метан	12000	68	115,25	172,984	19,739	112,88	5,99
Хлор та сполуки хлору (у перерахунку на хлор)	15000	11	110,00	1,560	1,141	372,32	0,05
Водню хлорид (соляна кислота по молекулі на HCL)	15003	9	100,00	1,520	1,134	393,78	0,05
Фтор та його сполуки (у перерахунку на фтор)	16000	3	100,00	0,014	0,010	350,00	0,00
Фтористий водень	16001	2	200,00	0,003	0,001	150,00	0,00
Фреони	18000	8	100,00	3,673	0,332	109,94	0,13
Гідрохлорфторвуглеці (ГХВ)	18001	3	300,00	2,148	2,117	6929,03	0,07
Хлорфторвуглеці (ХФВ)	18002	3	150,00	0,091	0,061	303,33	0,00

У місті Вінниця в 2020 році систематичні спостереження за вмістом шкідливих речовин в атмосферному повітрі проводились лабораторією спостережень за забрудненням атмосфери (ЛСЗА) Вінницького ЦГМ на двох стаціонарних постах (ПСЗ): ПСЗ №1 розташований по вулиці Київська, 25; ПСЗ №2 – на Немирівському шосе, 29.

За комплексним індексом забруднення атмосферного повітря (КІЗА) загальний рівень забруднення по м. Вінниці становив 6,7 і характеризувався, як підвищений. Такий рівень забруднення атмосферного повітря характерний для всіх міст України (за КІЗА). Порівняно з минулим роком відмічається зниження, з «високого» до «підвищеного» (з 7,1 до 6,9), за рахунок зниження вмісту фтористого водню.

Докладані відомості щомісячного моніторингу за даними цих станцій подано на сайті Вінницької міської ради [https://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/Ecology/ShowContent.aspx?ID=16&ContentTypeId=0x010078333393DECCEB4DC1AB0D71AEF17E828200DA1DFDD1B27EF146923478EBB1829DC9].

У січні в атмосферному повітрі міста спостерігався помірно високий вміст діоксиду азоту (речовина 3 класу небезпеки), фтористого водню (речовина 2 класу небезпеки). Загалом по місту середня за січень концентрація по діоксид азоту перевищувала ГДКс.д. у 1,9 рази, по фтористому водню – у 1 рази. На ПСЗ № 2, що по Немирівському шосе, 29, середньомісячна

концентрація діоксиду азоту перевищувала ГДКм.р. у 1,7 рази, по фтористому водню – у 1,1 раза. На ПСЗ №1 по діоксиду азоту - у 2 разів, по фтористому водню – у 0,9 разів. (табл. 1).

Максимальні концентрації досягали 1,2 ГДКм.р. по діоксиду азоту і 1,2 ГДКм.р. по фтористому водню (табл. 2). Кількість випадків перевищення ГДКм.р. з діоксиду азоту у січні становив 4 рази. По фтористому водню було зафіксовано 3 випадки перевищення ГДКм.р.

Середньомісячні та максимальні з разових концентрацій інших забруднювальних домішок не перевищували відповідні санітарно-гігієнічні нормативи. Вміст важких металів у повітрі був значно нижче рівня відповідних ГДКс.д.

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення у січні становить 5,69 загалом по місту і характеризувався, як підвищений. Середньомісячні концентрації оксид вуглецю, діоксиду азоту на ПСЗ № 1 були дещо вищі, ніж на ПСЗ № 2.

Порівняно з січнем 2019 року рівень забруднення по м. Вінниці незначною мірою зріс за рахунок збільшення концентрацій по діоксиду азоту, завислі речовини, формальдегіду . Аміак, оксид вуглецю, фтористий водень не значною мірою знизився, а діоксид сірки залишився без змін.

У *квітні* в атмосферному повітрі міста спостерігався помірно високий вміст діоксид азоту (речовина 3 класу небезпеки), фтористого водню (речовина 2 класу небезпеки). Загалом по місту середня за квітень концентрація по діоксид азоту перевищувала ГДКс.д. у 3,7 рази, по фтористому водню – у 0,9 раза. На ПСЗ № 2, що по Немирівському шосе, 29, середньомісячна концентрація діоксид азоту перевищувала ГДКм.р. у 3,7 рази, по фтористому водню – у 1,1 раз. На ПСЗ №1 по діоксид азоту - у 3,7 разів, по фтористому водню – у 0,7 разів. (табл. 1).

Максимальні концентрації досягали 5,3 ГДКм.р. по діоксид азоту і 1,3 ГДКм.р. по фтористому водню (табл. 2). Кількість випадків перевищення ГДКм.р. з діоксид азоту у квітні становив 35 раз. По фтористому водню було зафіксовано 12 випадки перевищення ГДКм.р.

Середньомісячні та максимальні з разових концентрацій інших забруднювальних домішок не перевищували відповідні санітарно-гігієнічні нормативи. Вміст важких металів у повітрі був значно нижче рівня відповідних ГДКс.д.

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення у квітні становить 6,52 загалом по місту і характеризувався, як підвищений. Середньомісячні концентрації оксид вуглецю, завислих речовин на ПСЗ № 1 були дещо вищі, ніж на ПСЗ № 2.

Порівняно з квітнем 2019 року рівень забруднення по м. Вінниці незначною мірою зріс за рахунок збільшення концентрацій по діоксид азоту. Аміак, завислі речовини, фтористий водень, формальдегід не значною мірою знизились, а діоксид сірки та оксид вуглецю залишився без змін.

У *липні* в атмосферному повітрі міста спостерігався помірно високий вміст діоксиду азоту (речовина 3 класу небезпеки), фтористого водню (речовина 2 класу небезпеки). Загалом по місту середня за липень концентрація по діоксиду азоту перевищувала ГДКс.д. у 3 рази, по фтористому водню – у 1,3 рази. На ПСЗ № 2, що по Немирівському шосе, 29, середньомісячна концентрація діоксиду азоту перевищувала ГДКм.р. у 4,6 разів, по фтористому водню – у 1,3 рази. На ПСЗ №1 по діоксиду азоту - у 3,6 разів, по фтористому водню – у 0,5 разів. (табл. 1).

Максимальні концентрації досягали 1,7 ГДКм.р. по діоксиду азоту і 1,1 ГДКм.р. по фтористому водню (табл. 2). Кількість випадків перевищення ГДКм.р. з діоксиду азоту у липні становила 46. По фтористому водню було зафіксовано 2 випадків перевищення ГДКм.р.

Середньомісячні та максимальні з разових концентрацій інших забруднювальних домішок не перевищували відповідні санітарно-гігієнічні нормативи. Вміст важких металів у повітрі був значно нижче рівня відповідних ГДКс.д.

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення у липні загалом по місту характеризувався, як високий. Середньомісячні концентрації завислих речовин, діоксиду сірки на ПСЗ № 1 та ПСЗ №2 були однакові.

Порівняно з липнем 2019 року середні концентрації забруднювальних речовин по м. Вінниці незначною мірою знизилась за рахунок зменшення концентрацій по завислих речовинах, фтористого водню, аміаку за винятком: діоксид азоту, формальдегід. Їх середні концентрації збільшились. Діоксин сірки, оксид вуглецю залишилися без змін. Максимальні концентрації забруднювальних речовин, не значною мірою зросла.

У жовтні в атмосферному повітрі міста спостерігався помірно високий вміст діоксиду азоту (речовина 3 класу небезпеки), фтористого водню (речовина 2 класу небезпеки). Загалом по місту середня за жовтень концентрація по діоксиду азоту перевищувала ГДКс.д. у 3,4 рази, по фтористому водню – у 1,2 рази. На ПСЗ № 2, що по Немирівському шосе, 29, середньомісячна концентрація діоксиду азоту перевищувала ГДКм.р. у 3,6 рази, по фтористому водню – у 1,2 раз. На ПСЗ №1 по діоксиду азоту - у 3,3 разів, по фтористому водню – у 1,2 раз. (табл. 1).

Максимальні концентрації досягали 1,8 ГДКм.р. по діоксиду азоту і 1,1 ГДКм.р. по фтористому водню (табл. 2). Кількість випадків перевищення ГДКм.р. з діоксиду азоту у жовтні становила 40. По фтористому водню було зафіксовано 25 випадків перевищення ГДКм.р.

Середньомісячні та максимальні з разових концентрацій інших забруднювальних домішок не перевищували відповідні санітарно-гігієнічні нормативи. Вміст важких металів у повітрі був значно нижче рівня відповідних ГДКс.д.

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення у жовтні загалом по місту характеризувався, як підвищений. Середньомісячні концентрації завислих речовин, діоксиду сірки і оксид вуглецю на ПСЗ № 1 та ПСЗ №2 були однакові.

Порівняно з жовтнем 2019 року середні концентрації забруднювальних речовин по м. Вінниці незначною мірою знизилась за рахунок зменшення концентрацій по завислих речовинах, діоксид азоту, оксиду вуглецю, аміаку. Діоксид сірки, , формальдегіду, фтористий водень дещо збільшились. Максимальні концентрації забруднювальних речовин, не значною мірою знизилась.

За даними статистичної звітності протягом 2019 року в довкілля Вінницької області усіма джерелами викинуто 164,9 тис.т забруднюючих речовин. Кількість викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у розрахунку на квадратний кілометр території по області протягом 2019 року склала 3,8 т. Найвища щільність викидів забруднюючих речовин у розрахунку на квадратний кілометр припадає на місто Ладижин – 3349 т, а також на міста Вінницю (42 т), Жмеринку (17 т), Хмільник (9,4 т), Козятин (7,0 т) та на Тростянецький і Тульчинський райони по 4,0 т. На душу населення в середньому по області припадає 64 кг викинутих.

Динаміку викидів забруднюючих речовин в області наведено в таблиці 2.6 та на рисунку нижче.

Таблиця 2.6.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в Вінницькій області

	2010р	2013р	2014р	2015р	2016р	2017.	2018р	2019р
Викинуто, всього, тис. т	185,4	229	196,6	185	165,4	202,3	148,6	164,9
Викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення, тис. т	82,1	79,5	72,1	50,3	45,6	46,5	51,3	65,2

Викиди діоксиду вуглецю (стаціонарні джерела), млн.т	4,9	7	6,4	6,5	5,1	6,4	5,3	-
--	-----	---	-----	-----	-----	-----	-----	---

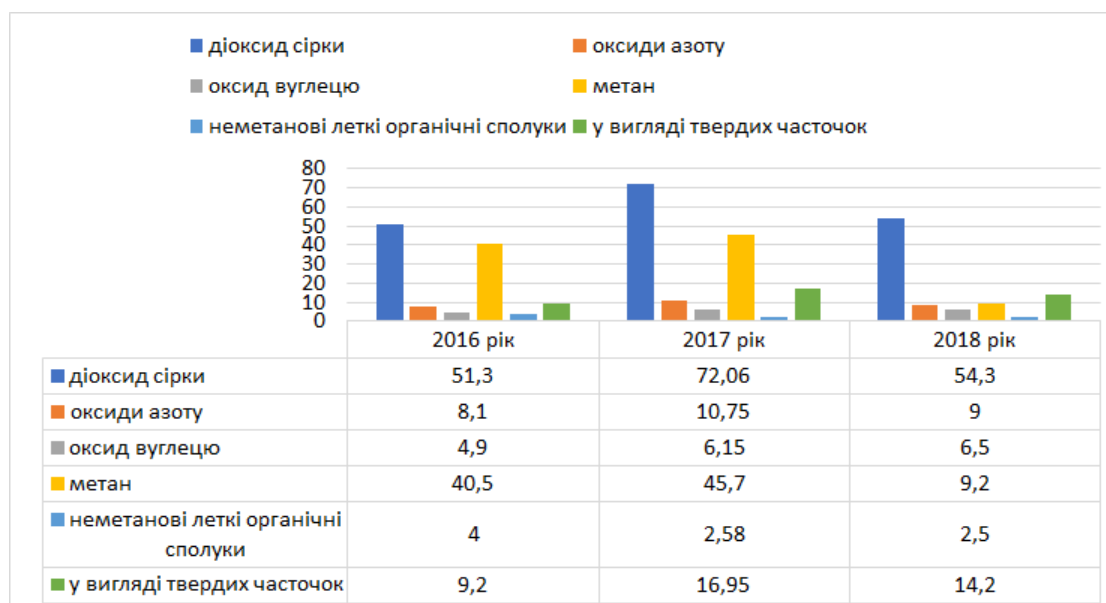

рис.2.11. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (стаціонарні джерела) в Вінницькій області

Основними забруднювачами повітря в області залишались підприємства енергетичної промисловості, сільського господарства, переробної промисловості та транспортні підприємства.

2.3.1. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

В перелік територій забруднених в результаті аварії на ЧАЕС (Постанова КМУ №106 від 23.07.1991 р.) населені пункти громади не входять.

Згідно Доповіді про стан навколишнього природного середовища у Вінницькій області (2019р.) впродовж 2019 року радіаційна ситуація в області не ускладнювалась, радіаційні аварії не реєструвались.

Максимальні рівні радіації за даними спостережень метеостанцій області протягом 2017 року знаходились в межах 13-15 мкр/год. при нормі не більше 25 мкр/год.

2.3.2. Прогнозовані зміни у динаміці та структурі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

У зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва, старінням технологій та обладнання, пошкодженням покриття автомобільних доріг та старіння транспортних засобів передбачається незначне систематичне збільшення шкідливих викидів в атмосферне повітря. Істотних змін в стані здоров'я населення не передбачається, але можливе незначне систематичне збільшення негативного впливу на здоров'я людей, тваринний і рослинний світ через накопичення викидів.

Серед антропогенних джерел забруднення в громаді транспорт займає друге місце після промисловості, оскільки поставляє в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин. Стан дорожнього покриття має безпосередній вплив на кількість шкідливих викидів від автомобілів.

У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. В той же час

викиди від стаціонарних джерел залишатимуться на тому ж рівні, через поступове впровадження діючих програм із модернізації промисловості.

2.4. Характеристика водних ресурсів

Річки Вінницької області належать до басейнів трьох основних річок України - Південного Бугу, Дністра і Дніпра, на басейни яких припадає відповідно 62%, 28% і 10% території області. Всього територією області протікає 3,6 тис. річок, загальною протяжністю 11,8 тис. км. Пересічна густина річкової мережі становить 0,45 км/км².

У Вінницькій області налічується понад 5300 ставків загальним обсягом 246 млн м³ та площею водного дзеркала понад 24 тис. га. Більшість ставків побудовано на малих річках та ставках, внаслідок чого їх водний режим зарегульований на 40-60%. Площа ставків області коливається в широкому діапазоні – від 0,1 до 80 га. Найбільше ставків в області припадає на басейн Південного Бугу. В межах області побудовано 52 водосховища місткістю 293 млн м³, загальною площею водного дзеркала майже 10 тис. га.

Річки і водойми використовують для рибиництва, промислового і комунального водопостачання, зрошення земель, а також як джерело гідроенергії.

Більша частина місцевого стоку області (до 70%) формується в басейні Південного Бугу. Більш значний транзитний стік Дністра проходить по південному кордону області і використовується лише для зрошення та гідроенергетики. На одного жителя Вінницької області (без урахування транзитного стоку Дністра) припадають такі річні об'єми місцевого стоку: середньо-багаторічного – 1,5 тис. м³; маловодного – 1,1 тис. м³; дуже маловодного – 0,75 тис. м³.

Головною водною артерією м. Вінниця є річка Південний Буг. Річка омиває центр міста з трьох боків, що дозволяє легко знайти місце для відпочинку, спустившись до мальовничих берегів, зокрема до набережної Рошен з найбільшим в Європі плавучим світломузичним фонтаном, або до оглядового майданчика на вулиці М. Оводова з панорамою на річку та міст. Окрім того, популярним місцем для відпочинку є мікрорайон Сабарів, розташований у найпівденнішій частині міста, де Південний Буг робить вигин вниз по течії. Тут розташована гідроелектростанція, з якої відкривається вид на гранітні скелі, річку і високі пагорби з густим лісом довкола. До Сабарова можна дістатися прогулянковими теплоходами.

Важливу роль у водному господарстві Вінниччини відіграють підземні води, як найбільш надійне джерело доброякісної питної води. Прогнозні запаси підземних вод області становлять 324,9 млн м³/рік, затверджені експлуатаційні запаси – 45,7 млн м³/рік. Щорічно використовується, в середньому, від 7 до 10% прогнозних ресурсів, в окремих районах (Вінницький, Калинівський, Козятинський) цей показник наближується до 20%.

Динаміка забору та споживання прісної води у Вінницькій області (рис.2.12.) свідчить про загальну тенденцію зменшення обсягів забору та використання води.

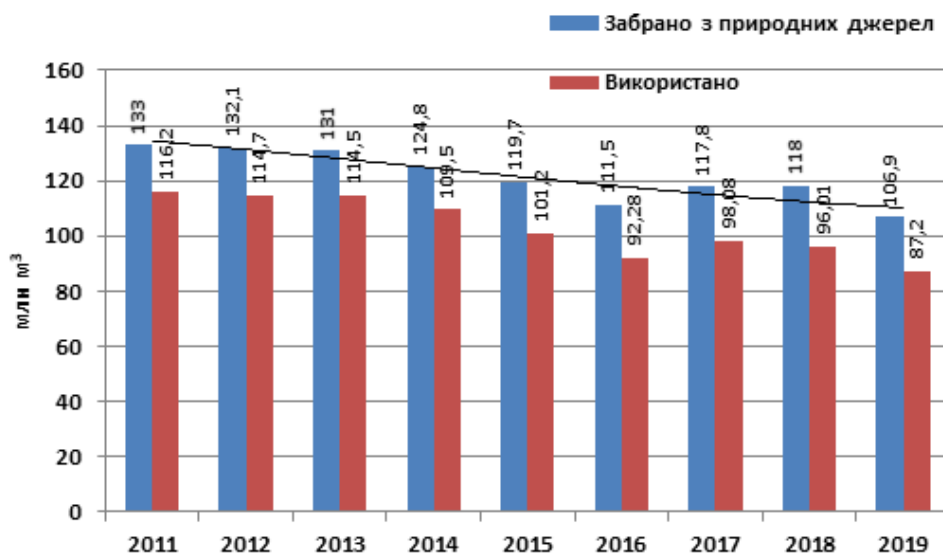

рис.2.12. Динаміка забору та споживання прісної води у Вінницькій області

Динаміка скидів стічних вод у поверхневі водні об'єкти усіма водокористувачами вказує на зменшення рівня водовідведення та скидів забруднених вод (рис. 13).

У 2019 році у водні об'єкти Вінницької області було скинуто 59,7 млн м³ стічних вод, у тому числі комунальним господарством – 27,7 млн м³ (46%); сільським господарством – 26,3 млн м³ (44%); промисловістю – 4,8 млн м³ (8%), іншими галузями – 0,9 млн м³ (2%). Найбільше води відводиться у басейн Південного Бугу (91% або 54,2 млн м³), у басейн Дністра – 7% або 4,5 млн м³; у басейн Дніпра – 2% (1,1 млн м³).

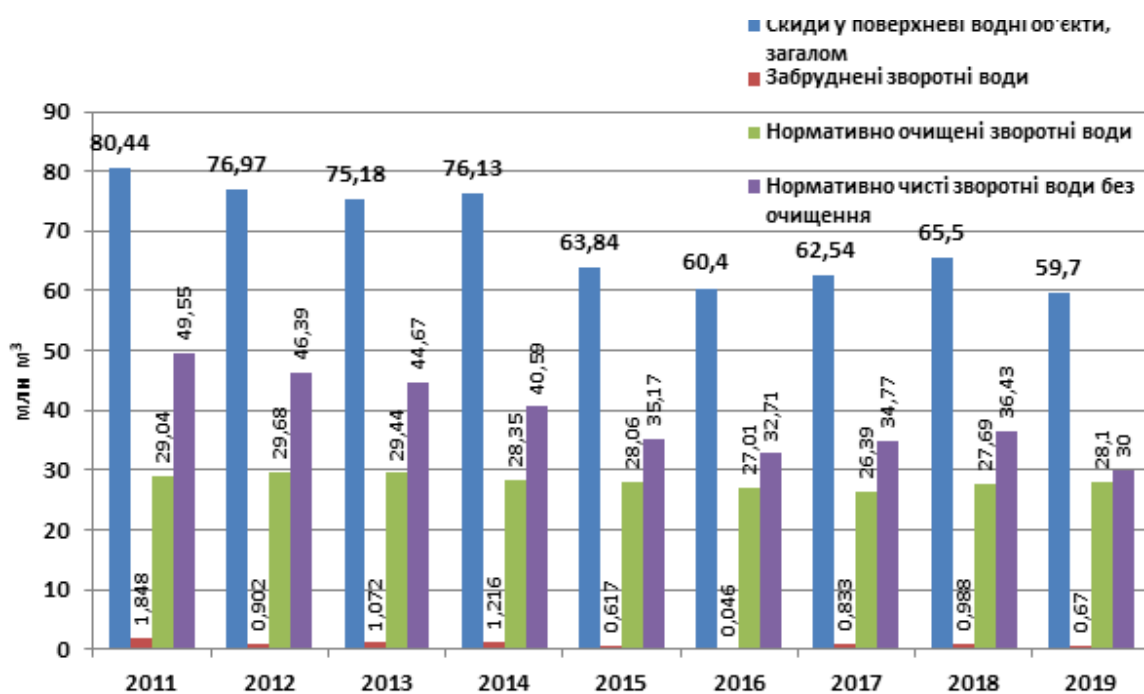

рис.2.13. Динаміка скидів стічних вод

Контроль за якістю питної води здійснює ДУ «Вінницький обласний лабораторний центр МОЗ України». В останні роки спостерігається відчутне погіршення якості і безпеки питної води у порівнянні з показниками минулих років як за мікробіологічними, так і за санітарно-хімічними показниками.

Централізоване водопостачання. Послугами з централізованого водопостачання охоплено 62% населення області, а саме - 18 міст, 29 селищ міського типу та 357 сіл області (24,5% від загальної кількості).

З 2013 по 2019 роки якість води централізованого водопостачання в області погіршилася за санітарно-гігієнічними показниками, які не відповідають нормативам, з 3.3% до 14,4%, а за бактеріологічними показниками – з 4.9% до 14,6% відповідно.

Для децентралізованого водопостачання показник питомої ваги води, що не відповідає нормативам за мікробіологічними показниками, зріс з 18,6% у 2013 р. до 38,3% у 2019 р.; за санітарно-гігієнічними показниками – з 4,2% до 44,8%.

За інформацією головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області на обліку перебуває 479 об'єктів централізованого та 3498 об'єктів децентралізованого водопостачання. У 2019 році для лабораторних досліджень відібрано 2114 проб питної води з централізованої мережі та децентралізованих джерел водопостачання. Відхилення виявлено в 1237 пробах за мікробіологічними показниками, що становить 59,0% та в 1128 пробах – за санітарно-хімічними показниками, що становить 58,0%.

Гідрологічна мережа міста Вінниці представлена р. Південний Буг та трьома малими річками - Тяжилівка, Вишня, Вінничка. З інформацією щодо джерел водопостачання в р. Південний Буг в районі водозабору можна на сайті вінницької міської ради [<https://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/Ecology/ShowContent.aspx?ID=17&ContentTypeId=0x01007833393DECCEB4DC1AB0D71AEF17E828200DA1DFDD1B27EF146923478EBB1829DC9>].

З інформацією щодо якості питної води можна ознайомитися на сайті комунального підприємства Вінницяоблводоканал [<https://vinvk.com.ua/2015-07-21-08-02-13/pokazniki-yakosti-pitnoji-vodi>]. Згідно даних Вінницяоблводоканал якість води у місті відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

З іншої сторони, річка Південний Буг, яка є джерелом питної води для майже 70 % містян, має 4 клас (що характеризує воду в ній як брудну). Якщо брати до уваги вплив зміни клімату на кількість та якість води, а також ріст її споживання населенням, питання забезпечення якісною питною водою в місті буде лише загострюватися.

2.4.1. Якість питної води та її вплив на здоров'я населення

Відомо, що якісна питна вода визначає стан нашого здоров'я. За даними ВОЗ біля 80% захворювань людей пов'язані з якістю питної води. Внаслідок вживання неякісної питної води кожен рік біля 25% населення України (переважно дитячого) ризикують захворіти. Проблема забезпечення якісною питною водою відноситься до числа соціально значущих, оскільки вода безпосередньо впливає на стан здоров'я громадян і кардинально визначає ступінь екологічної та епідеміологічної безпеки. Несприятливий вплив неякісної питної води на людину може реалізовуватися в декількох напрямках: загальнотоксичний вплив, що викликає збільшення загальної захворюваності населення (збільшення захворювань неінфекційної природи: серцево-судинних, шлунково-кишкового тракту, ендокринних і ін.) та вплив на збільшення частоти алергічних захворювань, а також збільшення рівня новоутворень в організмі людини. Забрудненість водних об'єктів – джерел питного водопостачання специфічними хімічними речовинами токсичної дії і збудниками інфекційних захворювань при недостатній ефективності роботи очисних споруд з водопідготовки питної води обумовлює погіршення її якості, створює серйозну загрозу для здоров'я людей, обумовлює високий рівень їх захворюваності кишковими інфекціями, гепатитом, збільшує ризик дії на організм людини канцерогенних і мутагенних чинників.

Відставання України від розвинених країн за показниками середньої тривалості життя і високої смертності значною мірою пов'язане із споживанням неякісної питної води. Забруднюючі шкідливі речовини потрапляють у поверхневі водні об'єкти з недостатньо очищеними побутовими і промисловими зворотними водами, сільськогосподарськими

поверхневими та зливовими стоками. До токсичних сполук, небезпечних для здоров'я людини, відносяться важкі метали, СПАР, пестициди, феноли, хлорорганічні сполуки тощо. Навіть після очистки та знезараження питної води токсичні речовини можуть залишатись та надходити у водопостачальну мережу. До того ж існуючі технології для знезаражування питної води передбачають широке застосування хлору, внаслідок чого в питній воді утворюються токсичні і канцерогенні хлорорганічні сполуки, що мають кумулятивну дію. Забруднення питної води може виникати також в розподільчій мережі у зв'язку з незадовільним станом трубопроводів та їх високою аварійністю.

Неякісна питна вода є однією з причин зростання у населення таких захворювань, як виразкова хвороба шлунку, жовчнокам'яна хвороба, хвороби органів дихання. У процесі підготовки питної води для її знезаражування здійснюється хлорування, в процесі якого утворюються токсичні речовини які можуть викликати порушення центральної нервової системи, негативно впливати на функцію нирок і печінки.

Контроль за якістю і безпечністю питної води, що надається для споживання населенню повинен бути забезпечений власниками водопроводів у відповідності до вимог ДСанПіНу 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною", яким передбачено перелік показників, точки відбору проб та кратність досліджень.

2.5. Відходи

Динаміка утворення, перероблення та накопичення відходів у Вінницькій області представлена на рис. 2.14. Як можна бачити, кількість утворених відходів приблизно залишається на одному й тому ж рівні, невелика частина утворених відходів переробляється, а кількість накопичених відходів невідомо зростає.

Протягом 2019 року в області утворилось 2711,2 тис. т відходів I–IV класів небезпеки, в тому числі I–III класів небезпеки – 1,0 тис. т.

Найбільше відходів I–IV класів небезпеки утворилось у Гайсинському районі – 33,3% до загальної кількості, у місті Вінниці – 19,6% та Ладижині – 15,8%, а також Хмельницькому районі – 14,7%.

Від економічної діяльності підприємств утворилось 2554,1 тис. т відходів I–IV класів небезпеки, домогосподарств – 157,1 тис. т. 39,2% усіх відходів (1062,3 тис. т) утворилось у сільському, лісовому та рибному господарстві, 30,5% (826,9 тис. т) – у переробній промисловості, 15,7% (425,5 тис. т) – на підприємствах з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

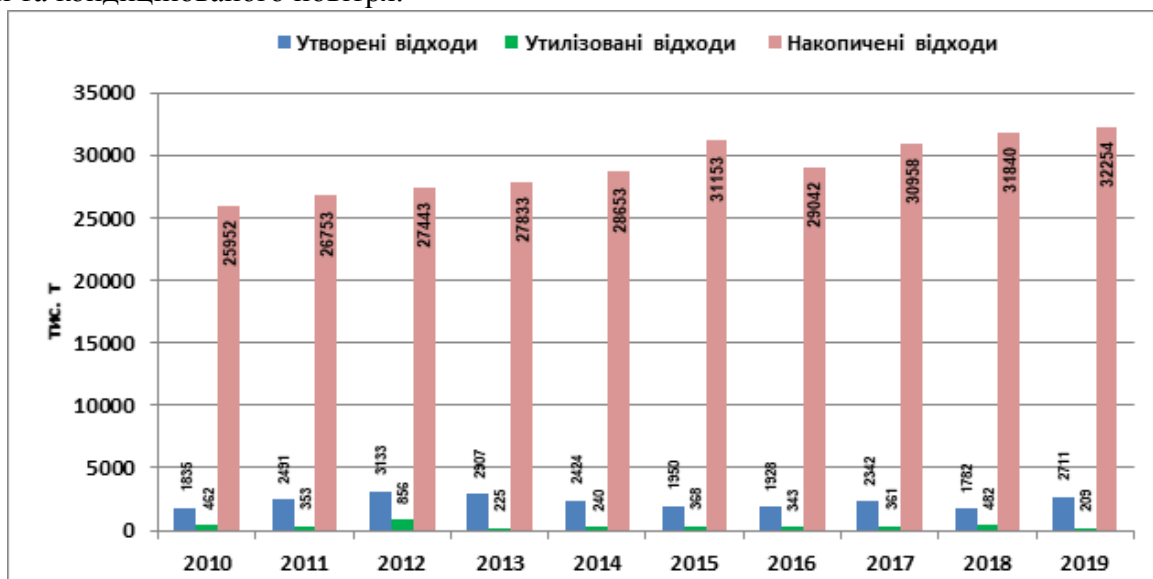

рис.2.14. Динаміка основних показників утворення та поводження з відходами у Вінницькій області з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах

За категоріями матеріалів у 2019 році найбільше утворилось відходів рослинного походження (1463,5 тис. т або 54,0% від загального обсягу утворених відходів), відходів згоряння (420,6 тис. т або 15,5%), змішаних та недиференційованих матеріалів (235,4 тис. т або 8,7%).

На кінець 2019 року у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних протягом звітного року підприємств області було накопичено 32254,4 тис. т відходів. Відповідно до статистичних даних відсутні відходи I-III класів небезпеки, накопичених у спеціальних місцях зберігання економічно активних підприємств.

На золошлаковідвалі Ладижинської ТЕС площею 186 га на початок 2019 року накопичено 28694,5 тис. т відходів. На полігоні твердих побутових відходів м. Вінниця (с. Стадниця Вінницького району) площею 16 га на початок 2020 року накопичено 2996,7 тис. т.

Відходи м. Вінниця. В середньому один мешканець Вінниці продукував 280 кг відходів впродовж 14 року. Ця цифра є значно меншою, ніж у середньому по країнах ЄС - 480 кг на одну особу (згідно з даними Євростату, 2016 рік). Проте рівень переробки відходів у країнах ЄС є значно глибшим та більш комплексним, ніж у Вінниці. Для прикладу, кожен швед продукує 443 кг відходів на рік, а ступінь переробки цих відходів (спалювання та сортування на вторсировину) складає більше 90 %. Враховуючи тенденцію до збільшення кількості відходів у Вінниці, це питання залишатиметься актуальним для міста все наступне десятиліття.

Згідно даних обласного управління статистики у Вінницькій області [<https://www.vn.ukrstat.gov.ua>] у м. Вінниця було утворено в 2019 р.: відходів I-IV класів небезпеки 531105,8 т, що складає 103,3% по відношенню до 2018 року; в тому числі відходів I-III класів небезпеки 1026,0т, що складає 127,7% по відношенню до 2018 року.

Відомості про поводження з відходами в м. Вінниця подано нижче в таблиці.

Таблиця 2.7

Утилізовано		Спалено		Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	
відходи	у т.ч.	відходи	у т.ч.	відходи	у т.ч.
I-IV класів	I-III класів	I-IV класів	I-III класів	I-IV класів	I-III класів
небезпеки	небезпеки	небезпеки	небезпеки	небезпеки	небезпеки
34635,7	4,6	54251,4	0,1	111658	–

На території м. Вінниця розташовано чотири станції прийому небезпечних відходів, докладні відомості про які розміщені на сайті Вінницької міської ради [<https://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/Ecology/ShowContent.aspx?ID=19&Source=http%3A%2F%2Fwww%2Evmr%2Egov%2Eua%2FBranches%2FLists%2FEcology%2FAllContentItems%2Easpx&ContentTypeId=0x01007833393DECCEB4DC1AB0D71AEF17E828200DA1DFDD1B27EF146923478EBB1829DC9>].

Таблиця 2.8

Назва	Адреса	Дата отримання ліцензії
-------	--------	-------------------------

Аварійно-рятувальний загін спеціального призначення Головного управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Вінницькій області.	23222, Вінницька обл., Вінницький р-н, с. Якушинці	2013-03-27
ТОВ «Подільська Січ»	21050, м. Вінниця, вул. Ватутіна, буд. 19	2013-12-03
ПП «Юреко»	21007, м. Вінниця, вул. Некрасова, буд. 25, оф. 210	2013-15-04
ТОВ «Вінекоресурс»	21022, м. Вінниця, вул. Айвазовського, буд. 4	2017-02-10

На базі Донецького національного університету імені В.Стуса відкрито станцію глибокого сортування сміття.

Згідно програми поводження з побутовими відходами на території **Вінницької міської територіальної громади** на період 2013-2020 роки, затвердженою Вінницькою міською радою від 26.12.2012р. № 1092 зі внесеними змінами від 22.02.2019 № 1584 [<https://www.vmr.gov.ua/Docs/CityCouncilDecisions/2019/%E2%84%961584%2022-02-2019.pdf>] на даний час в існуючому секторі поводження з побутовими відходами задіяні наступні перевізники: КУП «ЕкоВін», ТОВ «АТП 0128», ФОП Кулик В.В., ФОП Кулик М.В., ПП «Явір плюс» та ін., загальна кількість спецтехніки - 46 одиниць.

Близько 75% відходів, які утворюються на території багатоповерхової забудови, вивозяться у нічний час. Відходи з приватного сектору міста вивозяться протягом дня.

Весь обсяг утворених побутових відходів на території Вінницької міської територіальної громади захоронюється на полігоні побутових відходів, який розташований за межами с. Стадниця Вінницького району, та функціонує з 1982 року. На сьогоднішній день тіло полігону має площу 13,8 га, де накопичено близько 13 млн. м.куб. відходів. Побутові відходи, які вивозяться на Стадницький полігон, являють собою відходи з житлових будинків - харчові відходи, кімнатне та дворове сміття, скло, шкіра, гума, папір, метал, відходи від ремонту квартир, зола і шлак, великі предмети домашнього вжитку, побутові відходи торговельних підприємств та установ культурно-побутового призначення, відходи підприємств громадського харчування, відходи ринків, побутові відходи лікувальних установ, вуличне сміття, будівельні відходи.

Здійснюється постійний контроль за впливом на навколишнє природне середовище: досліджуються та беруться проби ґрунтів, води, повітря. За допомогою відділу цивільного захисту населення і територій Вінницької міської ради проводяться заміри радіаційного фону на полігоні побутових відходів та навколишній території. Питання переробки полігонного газу на сьогоднішній день є актуальним та необхідним для оптимізації проблеми поводження з відходами у Вінницькому регіоні, що дозволить зменшити шкідливий вплив полігону на атмосферне повітря та отримати додаткові кошти на утримання та в подальшому на рекультивацию власне полігону побутових відходів. З метою запровадження даної технології у 2008 році Вінницькою міською радою було укладено угоду з німецькою компанією HAASE про співпрацю; у 2010 році проведено перший етап робіт по облаштуванню шести газодобувних свердловин на міському полігоні та здійснено пробний відбір звалищного газу. Як показали пробні відкачки газу його кількість достатня для промислового видобування та становить близько 320 м3 на годину. У 2011 році завершено роботи з подальшого буріння

додаткових експлуатаційних свердловин. На сьогоднішній день облаштовано 26 свердловин по відбору газу, прокладено колектори по відкачці газу та встановлено газозбірну станцію зі станцією по збору конденсату. На даний час встановлено факельну установку по спалюванню полігонного газу. Факельна установка - це високотемпературний факел, що служить для згорання газу, який містить метан, при температурі 1000° С. Вміст метану складає 25-46% об'єму. Інші компоненти вважаються інертними. Високотемпературний факел оснащений всім необхідним для автоматичної роботи обладнання. В процесі спалювання досягається зменшення викиду парникових газів в атмосферу з перерахунку на вуглекислий газ в межах 21 разу (згідно з коефіцієнтами по Кіотському протоколу). Роботи виконано за рахунок коштів спільного українсько-німецького підприємства «АЕУ» (представник «НААСЕ» в Україні) та КУП «ЕкоВін». Усе наявне обладнання встановлено німецькою стороною з відшкодуванням його вартості після продажу сертифікатів CO₂. Кошти, що будуть надходити після продажу сертифікатів за зменшення забруднення навколишнього середовища, будуть використані на рекультивацію полігону. Орієнтовний термін видобутку газу - 15-20 років. З екологічного погляду даний проект має наступні переваги: 1. Шкідливий газ метан перетворюється у вуглекислий газ, що сприяє поліпшенню клімату. 2. Завдяки спалюванню метану тепер унеможливується самозагорання ТПВ на полігоні і таким чином зменшується розповсюдження задимленості та чадних газів в населених пунктах, наближених до полігону. 3. Всі отруйні супутні гази, що виділяються на полігоні, спалюються разом з метаном у високотемпературному факелі і завдяки цьому поліпшується стан довкілля навколо полігону. 4. Завдяки дегазації полігону осідання та ущільнення відходів відбувається у 3 рази швидше.

Пріоритетним завданням для Вінницької міської територіальної громади є будівництво комплексу по знешкодженню побутових відходів (на території Людавської сільської ради Жмеринського району Вінницької області), що сприятиме в цілому покращенню переробки побутових відходів не тільки обласного центру, але й навколо розташованих населених пунктів і дасть можливість вирішити питання недопущення утворення стихійних сміттєзвалищ у лісових масивах та навколо населених пунктів.

На даний час основними проблемними питаннями у сфері поводження з побутовими відходами на території Вінницької міської територіальної громади є: перевантаженість діючого полігону побутових відходів та негативний вплив його на навколишнє природне середовище; соціальна напруга серед мешканців навколишніх сіл щодо використання полігону побутових відходів поблизу с. Стадниця; висока вартість впровадження новітніх технологій у сфері поводження з побутовими відходами, в тому числі і будівництво нового сучасного сміттєпереробного комплексу; недостатнє охоплення контейнерним методом збору побутових відходів приватного сектора міста.

Докладніші відомості наведено в програмі поводження з відходами - <https://www.vmr.gov.ua/Docs/CityCouncilDecisions/2019/%E2%84%961584%2022-02-2019.pdf>.

Для забезпечення сталого управління відходами в Вінницькій області з урахуванням положень концепції сталого розвитку та дотриманням ієрархії пріоритетів управління відходами розроблено та прийнято Регіональний план управління відходами Вінницької області на період до 2030 року [<http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/ogoloshenia/RPUV1507.pdf>].

2.6. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації

2.6.1. Рослинний покрив і тваринний світ області

Рослинний світ Вінниччини вирізняється своїм багатством. У різноманітних природних комплексах на території області зустрічається близько 1200 видів рослин. Близько 200 видів рослин є рідкісними – такими, що зустрічаються лише в окремих місцевостях, урочищах або скорочують свій ареал. Практично всі види рослин приурочені до певних умов зростання, які виділяються на Східному Поділлі: по всій області поширені лісові та прибережно-водні види. Лучні та болотні види більш характерні для півночі Вінниччини, а

степові – для півдня. Розсіяно по всій території Східного Поділля зустрічаються види вапнякових та гранітних відслонень. Надзвичайно багато в області заносних видів рослин, які ростуть переважно в місцях, де природний рослинний покрив порушений або зник взагалі. Тваринний світ області різноманітний. Однак, на фоні досить великого біорізноманіття, звичайно властивого лісостепу, все ж таки необхідно підкреслити певну тенденцію до збідненості фауни наземних хребетних області, що викликано напівізольованістю внаслідок сильної фрагментації природних територій. Всього в області налічується близько 420 видів тварин, у т. ч. риб – 30, земноводних – 11, плазунів – 8, птахів – 300, ссавців – 70.

Ліси Вінниччини займають площу 380,3 тис. га (близько 13,8% її загальної площі), що робить область малолісною і лісодефіцитною. Для забезпечення екологічної рівноваги території Вінниччини, зменшення негативної дії ерозійних процесів на ґрунти та досягнення оптимального мінімального рівня лісистості 15% необхідно висадити не менше 31 тис. га нових лісів. Внаслідок моніторингу земельних ресурсів визначено, що на території Вінницької області загальна площа земель, які можуть бути надані під заліснення складає 5788,25 га. Це землі, які за своїми природними властивостями мають низьку продуктивність або характеризуються негативними природними властивостями: заболоченість, еродованість, наявність схилів крутизною більше 7 градусів. У 2019 році площа відтворення лісів склала 1626 га (у 2018 році – 1790 га), з неї лісорозведення – 100 га (2018 рік – 173 га).

2.6.2. Парки та паркові зони м. Вінниця

Загальна площа зелених насаджень міста становить 3 640,8 га, зокрема 971,8 га загального користування. Місто Вінниця є одним із небагатьох міст України, де спостерігається високий показник озеленення, що становить 9,4 м²/чол. Зелена зона міста представлена лісами державного лісового фонду Вінницького району.

Основними об'єктами озеленення є Центральний парк культури і відпочинку м. Вінниця, музей-садиба М.М. Коцюбинського, ботанічний сад «Поділля», парк острова «Кемпа», П'ятничанський парк, парк ім. Академіка Ющенка, парк біля півострову «Бригантина», сквер біля кінотеатру «Росія», парк центрального стадіону «Локомотив», парк БК «Хімік», міський парк «Дружби народів», дендрарій лісово-дослідної станції, музей-садиба М.І. Пирогова.

2.6.3. Природно-заповідний фонд

Динаміка зростання заповідності території області представлена на рис. 2.15. Видно, що за останні 6 років площа ПЗФ області залишається приблизно на одному й тому ж рівні.

В області налічується 427 об'єктів природно-заповідного фонду (43 загальнодержавного значення, з них 1 національний природний парк та 384 місцевого значення, з них 4 регіональних ландшафтних парки), загальною площею 60094,3 га, що становить 2,27 % від площі області.

Національний природний парк «Кармелюкове Поділля» створений на півдні Чечельницького і Тростянецького районів з метою збереження, відтворення та раціонального використання унікальних природних і історико-культурних комплексів Південного Поділля.

В басейнах найбільших річок області Південний Буг, Дністер та Мурафа створені регіональні ландшафтні парки, їх території є важливими елементами екологічної мережі, мають багатий рослинний і тваринний світ, унікальні ландшафтні комплекси та рідкісні історико-культурні пам'ятки:

- «Мурафа» створений у середній та нижній ділянці р. Мурафа, на території Чернівецького, Могилів-Подільського та Ямпільського районів;
- «Середнє Побужжя» створений у межах річкової долини р. Південний Буг, на території Тиврівського району;
- «Дністер» створений на території Могилів-Подільського та Ямпільського районів;

- «Немирівське Побужжя» створений у межах річкової долини р. Південний Буг, на території Немирівського району.

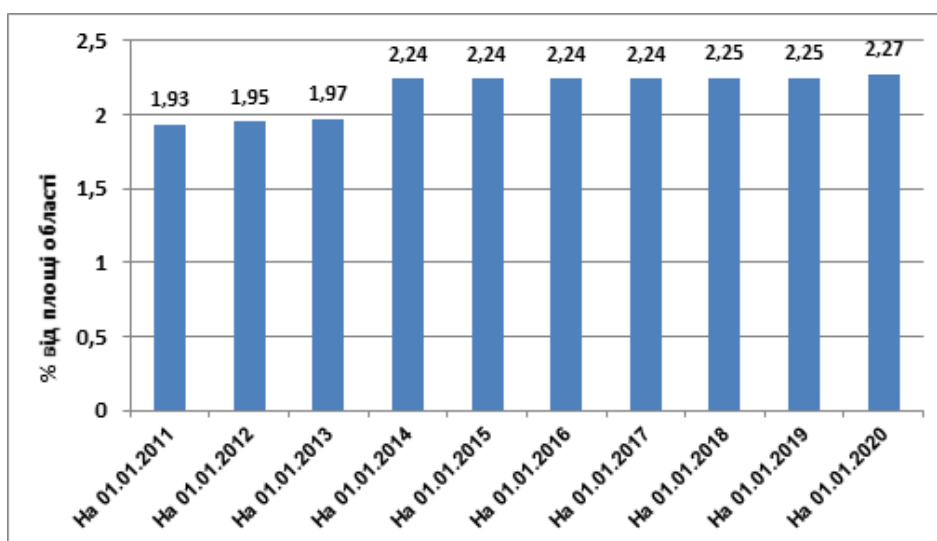

Рис. 2.15.. Динаміка зростання площі природно-заповідного фонду Вінницької області

Технічна документація з винесення меж в натуру (на місцевість) виготовлялись для 38 об'єктів загальнодержавного значення (90,5% від загальної кількості об'єктів загальнодержавного значення) та 290 територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (77 % від загальної кількості об'єктів місцевого значення). Території та об'єкти природно-заповідного фонду оформлені відповідними знаками та інформаційними матеріалами, межі цих територій та об'єктів нанесені на відповідні планово-картографічні матеріали.

Перелік об'єктів, віднесених до природно-заповідного фонду в межах м. Вінниця подано в таблиці нижче.

Таблиця 2.9.

Рес- тр/г номе	Назва	Пл ощ а, га	Указ, постанов а, рішення, згідно яких створено об'єкт	Коротка характеристика	Користу вачі	Місцезнаход ження (район, сільська (міська, селищна) ради, лісництво
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення						
ППЗ 98/5 55	Ботані чний сад "Поділ ля	72, 0	Постанова Держкомприро ди УРСР від 30.08.90 р. № 18	Визначний ботанічний сад створений на честь 50-річчя Жовтня. На території ботсаду зростає понад 900 видів і форм дерев і чагарників. Особливу цінність мають унікальні асоціації лжетсуги, туї гігантської, платану західного, а також лікарські рослини	Вінницький Державний аграрний університет, ботанічний сад "Поділля"	м. Вінниця, вул. Пирогова, 155

ППЗ 99/5 55	Центра льний парк культу ри і відпоч инку ім. Горько го	30, 0	Постанова Держкомприро ди УРСР від 30.08.90 р. № 18	Визначний парк культури створений в 1-й половині 19 ст. на основі природної грабової діброви. Насадження парку мають високу декоративність та багатий дендрологічний склад, серед яких є декілька 300-х річних дубів : червоний і каштанолістий, оксамит амурський , сосна веймутова.	Центр альни й парк культу ри і відпоч инку ім. Горьк ого	м.Вінниця, вул. Хлібна,1
	Парк Дружб и народі в			Закладений у 1972 році та розташований на південній околиці житлового масиву Вишенька	Парк Дружб и народі в	м.Вінниця, вул. Андрія Первозванног о
Пам'ятки природи місцевого значення						
Ботанічні						
БП М 101/ 555	Красен ь дуб	0,0 1	Рішення облвиконкому №371 від 29.08.84р.	Красивий екземпляр дуба звичайного віком понад 100 років	АВО "Вінн ицязе ленбу д". Управ ління місько го госпо дарств а	м. Вінниця (біля будинку стоматологіклі ніки, 9-го Січня, 24)
БП М 102/ 555	Дуб велете нь	0,0 1	Рішення облвиконкому №371 від 29.08.84р.	Могутній 300 річний екземпляр дуба звичайного	АВО "Вінн ицязе ленбу д"	м.Вінниця , вул. Хмельницьке Шосе, 6
БП М 4/55 5	Сосна веймут ова (8 шт.)	0,0 5	Рішення облвиконкому №371 від 29.08.84р.	Цінна група рідкісної породи віком понад 80 років	АВО "Вінн ицязе ленбу д"	м. Вінниця , вул. Свердлова, 106
БП М 103/ 555	Алея горіха Зіболь да	1,0	Рішення облвиконкому №371 від 29.08.84р.	Однорядна алея плодоносних дерев рідкісних в області - горіха Зібольда. Є окремі дерева горіха серцелистого,	АВО "Вінн ицязе ленбу д"	м. Вінниця вул. Пирогова, від №154 до "Електромере жі"

БП М 197/ 555	Алея вікови х лип	3,8 (14 0)	Рішення облвиконкому №371 від 29.08.84р	Двохрядна алея могутніх вікових лип з обох сторін дороги, створена в 80-х роках 18ст. солдатами Суворова	Служб а автом обільн их доріг у Вінни цькій обл.	м. Вінниця – Хмельницьке шосе
Комплексні						
БП М 209/ 555	Музей - садиба М.Коц ю-бинс ького	0,6	Рішення 13 сесії 22 скликан- ня облради від 26.12.97 р.	Садиба заснована в 1855р. на території зростають: туя, липи віком понад 250 років, рідкісний тамариск, висаджений Коцюбинським, садок з яблунями та грушами	Літера турно- мемор іальни й музей ім. М. Коцю бинсь ко- Го	м.Вінниця, вул.І.Бевза – пл.М.Коцюби нського
Парки - пам'ятники садово-паркового мистецтва місцевого значення						
ПП М 2/55 5	П'ятни чанськ ий парк	32, 0	Рішення облвиконкому № 187 від 13.05.96, №335 від 22.06.72р.	Красивий ландшафтний парк, заснований в 2-ій половині 19ст. В парку зростає 80 видів дерев і чагарників, в т.ч. – модрина поліська, дуб червоний, берека, катальпа, горіх чорний	Облас ний ендок ринол гічний диспа нсер	м. Вінниця, вул. Мічуріна, 32
ПП М 3/55 5	Парк ім. О.І.Ю щенка	15, 0	Рішення облвиконкому № 441 від 30.07.69, №335 від 22.06.72р.	Ландшафтний парк , розташований на мальовничому березі р. Південний Буг. Заснований в 1902 році під керівництвом головного лікаря Дорошкевича. В парку – алеї вікових дубів, модрина європейська, дуб червоний, горіх Зібольда, каштан, березовий гай, масив ялини звичайної	Облас на психо невро логічн а лікарн я	м. Вінниця, вул. Пирогова, 109
ПП М 12/5 55	Дендра рій лісово- дослід ної станції	5,8	Рішення облвиконкому № 441 від 30.07.69, №335 від 22.06.72 та №371 від 29.08.84р.	Створений в 1958-1959 роках, тут висаджений набір цінних видів дерев і чагарників (160 видів), в т.ч. – велика колекція горіхів: Зібольда, серцевидний, чорний, гіркорі, маньчжурський	Вінни цька лісово - дослід на станці я	м. Вінниця, вул.Максимо вича, 39

ПП М 21/5 55	Музей –садиб а М.І.Пи ро-гова	18, 7	Розпорядженн я Вінницької облдержадміні страції від 22.12.95р. №200	Музей складається з будинку вченого, музею-аптеки, парку та яблуневого саду. Липова алея 300 річного віку, 2 величезні ялини, посаджені в 1862 році самим Пироговим. Є бузкова алея	Музей М.І.П ирого ва	м. Вінниця, вул. Пирогова, 155
-----------------------	---	----------	--	--	-------------------------------	---

2.6.4. *Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення*

Через територію громади проходять території Смарагдової мережі [<http://emerald.net.ua/>, <https://map.land.gov.ua/>], викопіювання місцерозташування яких згідно даних Публічної кадастрової карти подано нижче на рисунку.

Зокрема території Смарагдової мережі проходять через територію м. Вінниця та прилягає до с. Стадниця.

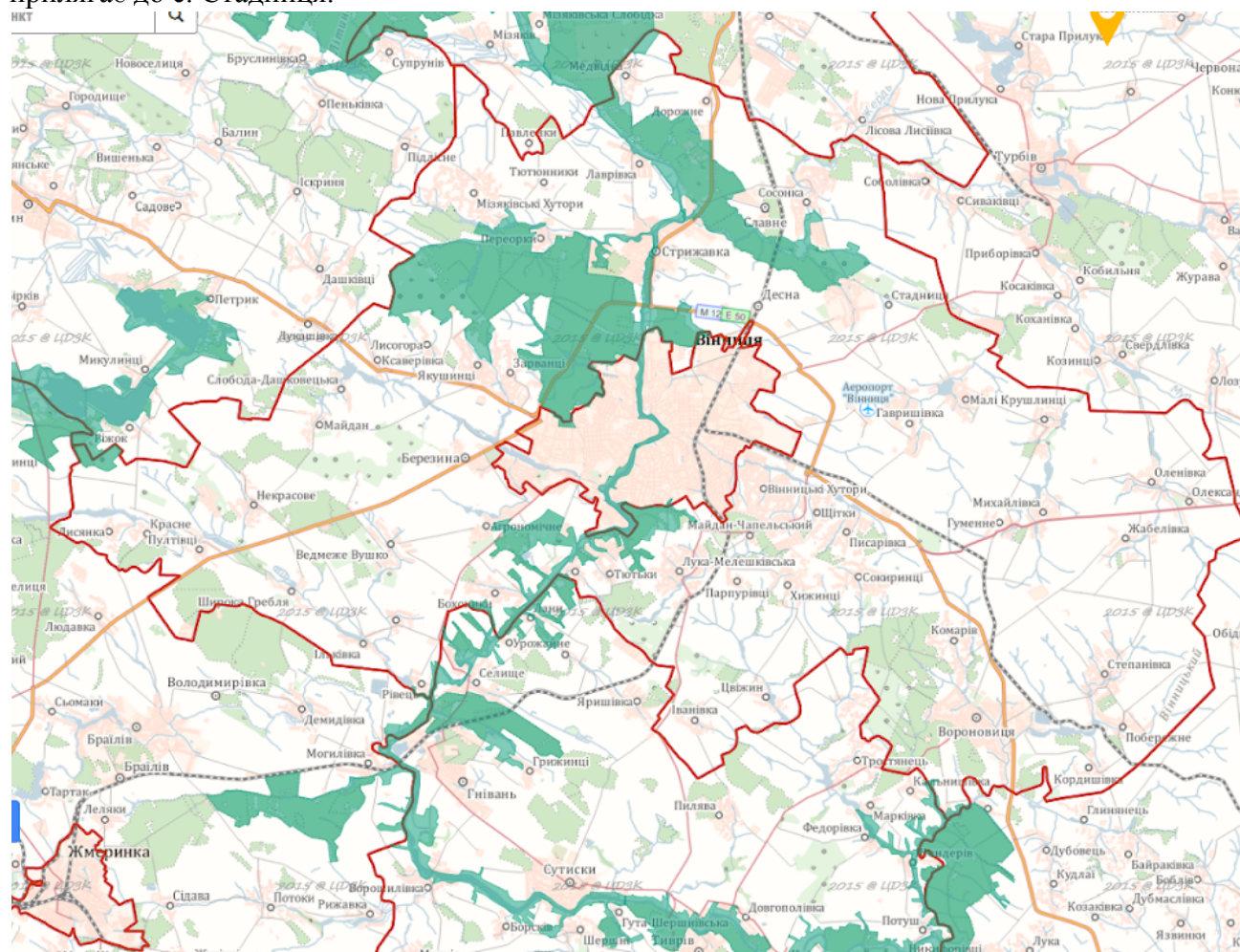

рис.2.17. Території Смарагдової мережі в громаді [map.land.gov.ua]

Згідно доповіді про стан навколишнього природного середовища у Вінницькій області (2019р.) [<http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/departament-apk/doc/OperMonitor/Dopov/Dop2019.pdf>], а також сайту Рамського Бюро [<https://rsis.ramsar.org/ris/2387>] водно-болотні угіддя міжнародного значення на території Вінницького району відсутні.

2.6.5. Території, що можуть бути включені до складу ПЗФ.

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Правовий режим існування територій та об'єктів ПЗФ визначається ЗУ «Про природно-заповідний фонд України», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища України» та Земельним кодексом України. Землі ПЗФ, згідно зі ст. 43 Земельного Кодексу України віднесені до особливо цінних земель природоохоронного призначення.

Створення територій та об'єктів ПЗФ регулюється ст.ст. 51 – 53 ЗУ «Про ПЗФ». Відповідно до ст. 51 цього Закону підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів ПЗФ можуть здійснюватись державними та науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими організаціями та громадянами.

Докладні рекомендації щодо пошуку територій під ПЗФ підготовлено МБО "Екологія - Право - Людина"

[http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf].

У виборі ділянок, перспективних для заповідання, варто керуватися Оселищною директивою та зважати на наявність існування на територіях видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України. Важливо пам'ятати про роль природно-заповідної мережі у показниках сталого розвитку країни.

Так рекомендованими під ПЗФ можуть бути наступні території в межах громади (опираючись на рекомендації http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf): природні ділянки, що можливо включити до складу існуючих територій природно-заповідного фонду; місця поширення видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, регіональних переліків видів флори та фауни, що охороняються в областях, а також місця поширення рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, місця поширення видів флори і фауни та оселища, що знаходяться під охороною Бернської конвенції (додатки конвенції I, II та III, Резолюції Постійного комітету конвенції № 4 (1996, 2010) «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» та № 6 (1998, 2011) «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів для їх збереження»); потенційними для заповідання є об'єкти-кандидати (які не мають статус об'єктів ПЗФ в Україні) Смарагдової мережі Європи, що створюється на виконання Бернської конвенції як аналог екомережі ЄС НАТУРА 2000; землі лісогосподарського призначення, насамперед лісові землі наукового призначення, рекреаційно-оздоровчі та захисні ліси, та інші ділянки лісів, важливі для збереження біорізноманіття; внутрішні природні та штучно створені водні об'єкти (водотоки, водойми), прибережні захисні смуги та водоохоронні зони, заболочені території, острови та інші водно-болотні угіддя, що не використовуються інтенсивно у сільському господарстві; заплави малих річок (долини річок, збережені у природному стані); сільськогосподарські угіддя екстенсивного використання (пасовища, сіножаті); території, на яких у минулому було здійснено заходи з консервації земель шляхом залуження; неугіддя, малопродуктивні, деградовані та еродовані землі, що підлягають відновленню; перелоги, що виведені з категорії орних земель; • природні степові ділянки (в сучасних умовах, як правило, розміщені на схилах та у яружно-балочних комплексах), якщо на їх території немає заростання деревною рослинністю, представленою інвазивними видами, а також якщо в минулому на цих ділянках не здійснювались заходи з лісорозведення.

2.6.6. Прогнозовані зміни стану об'єктів, зазначених в п.2.6

Зазначені природоохоронні території можуть зазнавати антропогенного тиску зі сторони населених пунктів, промислових підприємств, несвідомого ставлення до навколишнього середовища зі сторони населення тощо. Зі сторони влади спостерігається тенденція до спрямування ресурсів на збільшення природоохоронних територій та їх захисту. Таким чином передбачається тенденція до збільшення % території ПЗФ громади та їх охорони, а отже застосування заходів до зменшення антропогенного тиску на них.

2.7. Земельні ресурси та ґрунти

Територія області становить 2649,2 тис. га або 4,4 % від площі України. Більша частина території (76,03% від загальної площі території області) зайнята сільськогосподарськими землями (рис. 2.18). Питома вага сільськогосподарських угідь відносно території суші (ступінь сільськогосподарського освоєння) по області становить 77,3%, а по адміністративних районах – від 67,3% до 87,7%. Розораність відносно території суші по області становить 66,2%, а по адміністративних районах – від 53,6% до 79,7%.

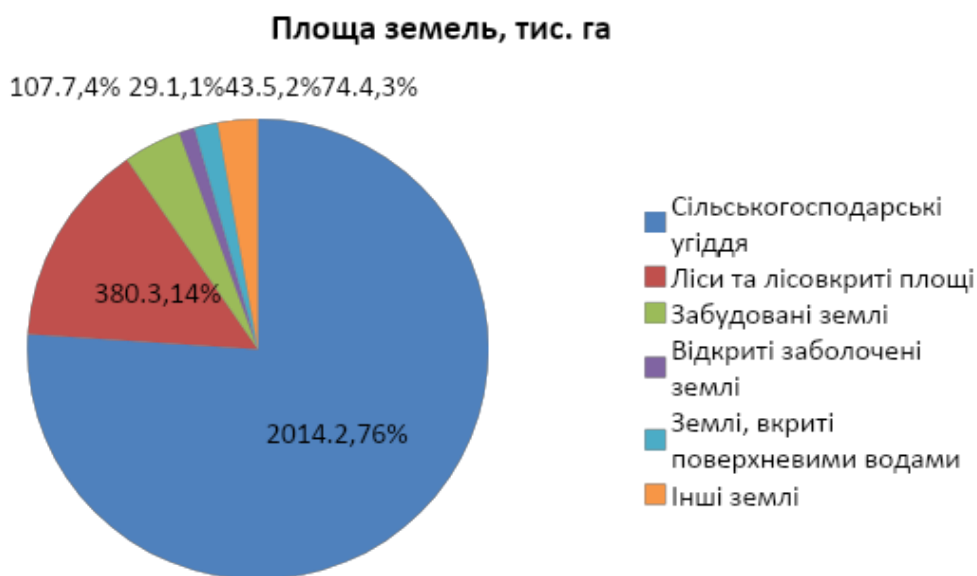

Рис. 2.18. Структура земельного фонду Вінницької області

Майже 25% (672,8 тис. га) усіх сільгоспугідь зазнають дії водної ерозії, 7% (179,7 тис. га) зазнають дії вітрової ерозії, кислих ґрунтів – 57% (1511,0 тис. га). Виникнення і розвиток ерозійних процесів мають багато причин. Однією із них є нераціональне використання землі, якому сприяє: інтенсивне розорювання схилівих земель (більше 3°) і вирощування на них просапних культур (особливо цукрових буряків); відсутність комплексного підходу в проведенні протиерозійних заходів; перенасичення просапними культурами структури посівних площ. Також, нераціональне землекористування призводить до втрати родючості ґрунтів.

Усього по області потребують консервації 737,3 тис. га деградованих і малопродуктивних земель (27,8% від загальної площі території).

За класифікацією ґрунтів і земель України та їх придатністю до сільськогосподарського виробництва ґрунти Вінниччини за родючістю розміщуються від четвертого (70-61 бал) до восьмого (30-21 бал) класу. Це ґрунти від високої родючості (добрі землі) до групи ґрунтів низької якості (малоцінні землі) по загальній класифікації ґрунтів і земель України. Основні ґрунти області – це чорноземи (50,1% площі сільськогосподарських

угідь) та сірі лісові (майже 33%). Більше половини обстежених сільськогосподарських угідь області є кислими.

Середній показник вмісту гумусу по області становить 2,69%, що є досить низьким показником. За даними наукових досліджень для підтримки в ґрунті на достатньому рівні фізико-хімічних і біологічних процесів необхідно, щоб він містив в орному горизонті не менше 2,5% гумусу. Цей рівень вважається критичним, нижче якого помітно погіршуються агрономічно цінні властивості ґрунтів. Ґрунтів з вмістом гумусу нижче критичного рівня в області нараховується 523,7 тис. га, що складає 41,4%.

Ґрунти Північної та Південної зони області більш родючі, вміст гумусу є вищим (2,74-3,48%). Центральна частина області, де ґрунтовий покрив представлений сірими лісовими ґрунтами, що за своєю природою є досить бідними на вміст органічної речовини (2,03%), досить відчутно знижує середній показник вмісту гумусу по області.

На меліорованих землях області створено 8 сольових стаціонарів на зрошуваних землях і 20 стаціонарів на осушуваних землях, що розташовані в різних геоморфологічних зонах, на яких відбирається за вегетаційний період 144 проби ґрунту на визначення засолення. В ґрунтах, що відбираються на сольових стаціонарах, перевищення ГДК вмісту солей не виявлено, процесів засолення і осолонцювання не спостерігається.

Отже, землекористування на Вінниччині супроводжується високим рівнем розораності схилів земель, розширенням посівних площ просапних культур, недостатньо обґрунтованою широкомасштабною меліорацією перезвожених, заболочених земель, нехтуванням науково обґрунтованими ґрунтозахисними сівозмінами, впровадженням індустриальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що викликало відчутне зменшення площ, зайнятих природними рослинними угрупованнями (луками, лісами, болотами) при одночасному збільшенні питомої ваги освоєних сільськогосподарських угідь, насамперед ріллі.

До негативних змін структури ґрунтів, їх фізико-хімічних і біологічних властивостей призвели наслідки внесення мінеральних добрив й пестицидів у попередні роки. Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація).

Повне знищення ґрунтового покриву спостерігається в процесі селитебного, промислового, дорожнього й інших видах будівництва. Діяльність гірничовидобувних підприємств, стихійні сміттєзвалища призводять до промислової деградації ґрунтів.

2.8. Основні екологічні проблеми території МТГ

У таблиці нижче проаналізовано основні екологічні проблеми Вінницької міської територіальної громади з точки зору їх "прив'язки" до конкретних природних компонентів - повітря, ґрунтів, поверхневих і ґрунтових вод, видів і біотопів, які зазнають негативного впливу.

Таблиця 2.10.

Екологічні проблеми	Компоненти, що зазнають впливу						
	Атмосферне повітря	Поверхні води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту

1.	Замулення, забруднення та заростання річок, а також недотримання режиму обмеженого господарювання на прибережних захисних смугах		+	+	+		+	+
2.	Низька якість питної води через незадовільний технічний стан водопровідних споруд і мереж та значна їх зношеність		+	+	+			
3.	Незадовільний стан р.Південний Буг, зокрема - четвертий рівень забрудненості (передостанній у цій класифікації), тенденція погіршення стану води за останні роки.		+	+	+		+	
4.	Відсутність культури економії та бережливого ставлення до води		+	+	+			
	Забруднення стічними водами промислових підприємств, сільськогосподарського виробництва, комунального господарства р. Південний Буг, скидання у водойми неочищених вод		+	+	+	+	+	
5.	Зростання обсягів		+	+	+	+	+	+

	побутових відходів та невідповідність утворюваним обсямам існуючих методів їх знешкодження. Зростання обсягів промислових відходів I-III класів небезпеки							
6.	Невирішеність питання щодо наявних на території громади небезпечних відходів підприємств-банкрутів		+	+	+	+	+	+
7.	Викиди від стаціонарних (підприємства) та пересувних (автотранспорт) джерел забруднення	+	+	+	+	+		
8.	Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку	+	+	+	+	+	+	+

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Інформацію про характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення систематизовано у вигляді наведеної нижче таблиці із переліком чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив є суттєвим.

*Таблиця 2.11.
Компоненти, що зазнають негативного впливу*

	Компоненти довкілля , що зазнають негативного впливу							
Чинники негативно го впливу	Атмосфер не повітря	Поверхне ві води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат
зі сторони нежитлових будівель	Т, АМ, П, Т	-	ДВ	-	ДВ. Р	ДВ	ЕЗ	Т, АМ, Т
зі сторони житлової забудови	Т, АМ	-	ДВ	-	ДВ. Р	ДВ	ЕЗ	Т, АМ, Т
зі сторони промислових підприємств	Т, АМ, П, Т	ДВ, скидання неочищених стічних вод	інфільтрація ДВ	інфільтрація ДВ	ДВ	АМ, ДВ	ЕЗ, зниження якості ландшафту через візуальний вплив	Т, АМ, Т
зі сторони вулично-дорожньої мережі, автомобільних доріг - шум, викиди хімічних речовин та ПММ	забруднення повітря викидами транспорту, шумове забруднення, АМ, АЗ, Т, Т	-	інфільтрація забруднювачів із ДВ	-	утворення полів забруднення викидами транспорту, АМ, ДВ	шумове забруднення, хімічне забруднення, АМ, АЗ	зниження якості ландшафту через шум і викиди, фрагментація ландшафту, Р	формування теплових островів, Т, Т
зі сторони поводження з ТПВ	АМ, Т, Т	-	ДВ	інфільтрація ДВ	ДВ,	АМ, ДВ	ЕЗ, зниження якості ландшафту через поширення неприємних запахів, візуальний вплив	Т, Т
Території с/г призначення	-	-	ДВ	-	ДВ. Р	ДВ	-	Т
ДВ - дощові води, АМ - атмосфера (механічне перенесення впливу, запахи та механічні частинки), АЗ - Атмосфера (звукове навантаження), Е - електромагнітне випромінювання, П - емісія парникових газів С - світлове забруднення ЕЗ - естетичне забруднення								

Т - теплове забрудненн
 Р - прямиий механічний вплив (руйнування)

Примітка до таблиці 2.11. **Синім** кольором зазначено прями наслідки впливу, **Пурпуровим** - вторинні, кумулятивні та синергічні.

Отже, згідно викладених даних в розділі 2 та підсумків в таблиці 2.11. факторами впливу, які найбільше впливають на навколишнє середовище громади є промислові території, транспортний рух, поведження з відходами. Негативний вплив стосується практично всіх компонентів довкілля: атмосферне повітря, води, ґрунти, образи ландшафту.

Основними каналами передачі зазначеного впливу є: дощові води та забруднення атмосферного повітря.

На основі проведеного огляду та аналізу виконано аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз в розрізі екологічних проблем громади, які викладено нижче в таблиці.

Таблиця 2.12.

SWOT-аналіз екологічної ситуації в Вінницькій МТГ

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Сприятливе географічне положення ● Активна позиція влади щодо інноваційного розвитку громади ● Спрямованість на дотримання принципу 5R (refuse, reduce, reuse, geruprose, recycle) – уникай зайвого використання, зменшуй його, використовуй повторно, використовуй з іншою метою та переробляй уже використане ● Спрямованість влади на вирішення питань поведження з відходами та їх переробку ● Високий показник озеленення м. Вінниця в порівнянні з іншими містами, що становить 9,4 м²/чол 	<ul style="list-style-type: none"> ● Застарілі технології на виробництвах ● Значне моральне і фізичне зношення інженерно-технічної інфраструктури, транспортної інфраструктури ● Низька якість питної води, забруднення та погіршення стану водних об'єктів (в т.ч. незадовільний стан р. Південний Буг (4 рівень забруднення) та його погіршення. Забруднення стічними водами промислових підприємств, сільськогосподарського виробництва, комунального господарства р. Південний Буг ● Високий рівень розораності земель ● Накопичення побутових відходів та невідповідність цим об'ємам відходів існуючих методів їх знешкодження. Зростання обсягів промислових відходів I-III класів небезпеки ● Невирішене питання наявних на території громади небезпечних відходів підприємств-банкрутів ● Викиди від транспортних засобів посідають друге місце, на що в тому числі впливає стан дорожнього покриття ● Відсутність постійного лабораторного контролю на окремих ринках.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Надмірна зношеність та/або відсутність тротуарів з обох боків майже третини вулиць, особливо в мікрорайонах з приватною забудовою. ● Недостатня розгалуженість мережі закритої зливової каналізації та її низька пропускна здатність, відсутність на мережах зливової каналізації локальних очисних споруд. ● Незадовільний стан систем водопостачання та водовідведення. ● Незадовільна якість питної води. ● недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування; низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів, зростання одиниць автомобільного транспорту
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> ● Зростання фіскальної спроможності міста, посилення фінансової децентралізації ● Розширення можливостей залучення коштів в проекти регіонального розвитку ● Покращення системи землеробства шляхом дотримання принципів органічного землекористування ● Збільшення кількості та площі об'єктів природно-заповідного фонду ● Налагодження відносин з бізнесом ● Будівництво підприємства із комплексної переробки відходів 	<ul style="list-style-type: none"> ● Зростання рівня захворюваності населення через забруднення навколишнього середовища ● Подальше забруднення водних об'єктів, можливе погіршення якості питної води ● Низький рівень екологічної свідомості та відповідальності з боку населення та суб'єктів господарювання ● Відсутність достовірних даних щодо кількісних і якісних характеристик зелених насаджень ● Відсутність єдиної системи даних щодо екологічного стану довкілля. ● Перевантаження полігону для захоронення побутових відходів. ● Відсутність налагодженої системи збору та вивезення небезпечних відходів в складі побутових відходів. ● Занепад і втрата потенціалу малих річок міста Вінниці та громади. ● Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Рішення документу державного планування “Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки” не несуть прямої шкоди територіям з природоохоронним статусом.

Зокрема основні напрями Програми спрямовані на покращення стану навколишнього середовища, що як наслідок має позитивно вплинути на території із природоохоронним статусом та здоров'я населення.

Тимчасові негативні наслідків для природоохоронних територій можуть бути під час ведення будівельних робіт. Прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог чинного законодавства за встановленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (ЗУ ”Про СЕО”, оцінки впливу на довкілля (ЗУ “Про ОВД”).

Для територій ПЗФ питання впливу на заповідні території регулюється в тому числі ЗУ ”Про ПЗФ”, де визначається, що на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. До того ж навколо об'єктів ПЗФ, можуть встановлюватися охоронні зони, в межах яких не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

Регулювання питань впливу на водні об'єкти визначаються в тому числі Водним Кодексом України, де регулюються питання використання водних об'єктів, їх прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон.

Питання використання та впливу на ліси регулюється в тому числі Лісовим Кодексом.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковою, в тому числі для об'єктів, віднесених до першої та другої категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, а також для діяльності, яка впливатиме на ПЗФ. Зокрема, у першу групу входять усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. До другої групи входить сільське господарство, лісівництво та водне господарство; сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивация та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошенням і меліорацією) на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше; інтенсивна аквакультура на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

Такий аналіз є достатньо узагальненим та потребує уточнень вже на етапах реалізації конкретних рішень з урахуванням їх просторової прив'язки до території, віддаленості по відношенню до природоохоронних територій, умов реалізації та інших характеристик.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

5.1. Основні міжнародні зобов'язання

Основними міжнародними зобов'язаннями щодо СЕО є протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімату, Паризька кліматична угода.

Згідно ст. 28 Закону України "Про основи містобудування", якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Земельний кодекс України;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Закон України «Про охорону культурної спадщини»;
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Закон України «Про відходи»;
- Закон України «Про надра»;
- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»;
- Закон України «Про екологічний аудит»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про тваринний світ»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», затверджена Указом Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015;
- Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена Постановою Верховної Ради України від 14 квітня 2016 року №1099-VIII;
- Національний план дій управління відходами до 2030 року, затверджений Кабінетом міністрів України 20 лютого 2019 року;

- Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385;
- План заходів на 2015-2017 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2015 р. №821;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;
- Закон України «Про Генеральну схему планування території України»;
- Закон «Про основи містобудування»;
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Постанова Кабінету Міністрів України Про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;
- ДБН Б.1.1-13:2012 Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях;
- ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 «Настанова з виконання розділів «Охорона навколишнього природного середовища» у складі містобудівної документації»;
- Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів зі змінами;
- ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96;
- «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (із змінами).
- Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»).
- Розпорядженні КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року».
- Розпорядженні КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року».

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення

або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

5.2. Процедура ОВД

Напрями діяльності Програми реалізуються через здійснення конкретних заходів. Серед цих заходів можуть бути заходи, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких заходів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

5.3. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки

Згідно вимог ст. 9, 10, ч.4 ст.12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Вінницькою міською радою було оприлюднено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та проекту документа державного планування – Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки, з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості на офіційному сайті Вінницької міської ради - <https://www.vmr.gov.ua/>, у розділі «Актуально», 18.09.2020р. а також опубліковано у друкованих виданнях.

Зауваження та пропозиції до обсягу СЕО Програми, отримані від Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької ОДА, враховано в цьому Звіті (лист від 10.10.2020 № 08.01.12/7078).

Згідно вимог ст. 9, 10, ч.4 ст.12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та проекту документа державного планування – Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки, пройшло у встановлений термін пропозицій та зауважень від громадськості не надійшло.

5.4 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку

буде висвітлена за результатами його обговорення.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

6.1 Атмосферне повітря

Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Тому її реалізація не призведе до значних негативних наслідків для атмосферного повітря.

Разом з тим, на етапі реконструкції інженерних мереж, очисних споруд, встановлення станцій вимірювання (передбачених в межах напрямку 2 "Охорона та раціональне використання водних ресурсів"), будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом (передбачених в межах напрямку 3 "Поводження з відходами"), можливий тимчасовий вплив на якість повітря, який хоч і є негативним, але короткостроковим. Серед іншого тимчасовий негативний вплив на повітря під час будівельних робіт можливо через викиди пилу внаслідок дій із сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження тощо); викиди пилу з поверхонь, на яких рухається

обладнання, необхідне для будівництва; викиди продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначений вплив припиниться як тільки будуть завершені будівельні роботи.

Позитивний вплив на якість повітря в перспективі матимуть: вдосконалення систем спостереження за станом повітря в рамках моніторингу, що забезпечить підвищення рівня точності та достовірності даних щодо стану повітря і як результат можливість формувати чіткіші плани дій для покращення його якості; підписання Меморандуму про спільні дії Вінницької міської ради та промислових підприємств у сфері покращення стану довкілля на території Вінницької МТГ, як результат в перспективі дасть можливість більшого контролю дотримання законодавства зі сторони підприємств, контролю викидів та покращення стану навколишнього середовища, а також в послідуєчому передумови до екологічної сертифікації продукції та збільшення їх переваг як на державному так й міжнародному ринку; модернізація рухомого складу муніципального транспорту та розвитку велоінфраструктури, які з поступовим впровадженням призведуть до зменшення рівня викидів від автомобільного транспорту.

6.2. Клімат

Загалом, загальний вплив заходів Програми на клімат є позитивним, зокрема за рахунок впровадження заходів підвищення в перспективі рівня екологічної свідомості, що в тому числі може призводити до зменшення споживання ресурсів (екологічного споживання); збереження зелених зон за рахунок їх інвентаризації та охорони; модернізація рухомого складу муніципального транспорту та розвиток велоінфраструктури - як наслідок поступове зменшення викидів газів.

Негативний вплив матиме тимчасовий характер за рахунок збільшення локальний викидів, наприклад під час будівельних робіт.

6.3. Водні ресурси

Програма передбачає низку заходів в напрямі 2 "Охорона та раціональне використання водних ресурсів", які сприятимуть покращенню стану поверхневих, ґрунтових та підземних вод та/або сприятимуть в подальшому прийняттю рішень в цьому напрямі, зокрема проведення очищення р. Південний Буг в межах м. Вінниці, проведення екологічного дослідження щодо збору, систематизації та моніторингу даних, що стосуються стану малих річок, будівництво та реконструкція каналізаційних, зливових каналізаційних мереж, об'єктів механічного та біологічного очищення ОСК, напірних колекторів до ОСК, вдосконалення систем контролю якості поверхневих вод.

6.4. Земельні ресурси

Негативними наслідками впливу деяких заходів Програми на земельні ресурси може бути вилучення земель під будівництво нових інженерних мереж, комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом. З іншої сторони, такі заходи компенсуються за рахунок їх позитивного впливу на навколишнє середовище в результаті планової діяльності.

Потенційними джерелами впливу на ґрунти під час проведення будівельно-демонтажних робіт є підвищення вологості ґрунтів за рахунок асфальтування території; порушення природного стоку поверхневих вод за рахунок планування території, траншейної прокладки різних комунікаційних мереж тощо; випадкові проливи паливо-мастильних матеріалів.

У процесі виконання робіт з очищення річки на ділянках розчистки будуть видалятися донні відкладення і тимчасово складуватися на берегах річок. Наслідки такої діяльності будуть короткостроковими, незначними і прийнятними.

6.5. Відходи

Під час проведення будівельних робіт (інженерних мереж, комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом) основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо. Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території. Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно організувати роботи таким чином, аби уникнути складування будівельного сміття на проектній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

З іншої сторони, Програма передбачає ряд заходів, спрямованих на вирішення існуючих проблем поводження з відходами, зокрема будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів із сміттєпереробним заводом, встановлення контейнерів для збору сміття, ремонту контейнерних майданчиків, забезпечення необхідної кількості урн, опрацювання питання утилізації небезпечних відходів підприємств-банкрутів, створення муніципальної системи поводження із відходами побутового електронного та електричного устаткування. Зважаючи на динаміку накопичення відходів у Вінницькій області, яка свідчить про те, що кількість накопичених відходів невідомо зростає, такі заходи в перспективі матимуть суттєвий вплив на покращення ситуації.

6.6. Біорізноманіття

Програма не передбачає реалізацію заходів, які можуть негативно вплинути на флору і фауну громади. На подальших етапах реалізації, визначених Програмою заходів, передбачається уточнення таких впливів.

6.7. Природоохоронні території

У Програмі не передбачені заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). На подальших етапах реалізації, визначених Програмою заходів, передбачається уточнення таких впливів.

6.8. Здоров'я населення

Реалізація Програми ймовірно має призвести до покращення життя та стану здоров'я населення. Впровадження деяких заходів ймовірно матиме непрямої позитивний вплив на здоров'я населення, зокрема вирішення питань щодо каналізування та очистки вод (напряма 2 "На подальших етапах реалізації, визначених Програмою заходів, передбачається уточнення таких впливів"), які спрямовані на покращення стану вод, збереження та охорона зелених насаджень, шляхом їх інвентаризації, які забезпечують комфортні зони для відпочинку населення, підвищують якість повітря, знижують температуру тощо (напряма 4 "Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів"), зменшення викидів у атмосферне повітря через впровадження велоінфраструктури та модернізації рухомого складу муніципального транспорту (напряма 5 "Охорона атмосферного повітря").

6.9. Транскордонний вплив

Відсутній.

6.10. Результати розділу

Узагальнені результати оцінки за напрямками Програми представлені в таблиці нижче.

Таблиця 6.1.

Напрямок	Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території
1. Екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності у галузі охорони							
2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів	DI / O / LO		DI IN / ST / RE	DI / O / LO		IN / ST	IN / ST
3. Поводження з відходами	DI / O / LO			DI / O / LO	DI / LT / RE		
4. Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів						IN / ST / LO	
5. Охорона атмосферного повітря	IN / ST / LO						

Умовні позначення до таблиці

Позначення	Пояснення до позначення
	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
	Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.
	Помірний позитивний вплив.
	Значний позитивний вплив

	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий
LT/ MT/ ST / O	Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація рішень Програми може призвести до покращення екологічної ситуації в Вінницькій МТГ.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

В цілому програма не передбачає заходів, які б мали значний негативний довготривалий вплив на навколишнє середовище. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми (таблиця нижче) ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> ● використання на автотранспорті спеціальних моторних мастил, присадок до них та палива, модифікаторів кінематичних вузлів автомобілів, впровадження каталітичних перетворювачів палива та ін., що призведе до зменшення витрат пального, зменшення викидів забруднюючих речовин та збільшення моторесурсів двигунів; ● будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем; ● дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт; ● проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття;

	<ul style="list-style-type: none"> • встановлення мережі портативних станцій моніторингу якості повітря.
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • закінчити розробку проєктів прибережних захисних смуг малих річок (там де вони відсутні); • створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережних захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (ст. 89 Водного кодексу України та ст. 61 Земельного кодексу України); • заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством); • визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів; • прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду • заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми; • дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»);
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проєктних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо.
Ґрунти	<ul style="list-style-type: none"> • передбачити раціональне складування донних відкладень, які утворюватимуться внаслідок реалізації заходів з очищення річки; • при експлуатації будівельних машин і механізмів заборонити злив відпрацьованих масел і пального на землю; відпрацьоване масло повинно збиратися в спеціальний посуд і відправлятися на утилізацію; • після закінчення будівельних робіт слід виконати планувальні роботи в місцях стоянки та ремонту машин і механізмів, а також на всіх інших ділянках, де були допущені порушення поверхні в процесі будівництва; • усунення випадків викидання, складування та накопичення побутових відходів і стоків на території житлової забудови; • дотримання норм у внесенні мінеральних добрив;
Екологічні політики, що сприятимуть збільшенню біорізноманіття та сталому розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Рекомендується для підвищення рівня обізнаності населення та підвищення екологічної свідомості удосконалити систему інформування населення щодо оперативного висвітлення екологічних питань, стимулювати громадян залучатися до використання енергозберігаючих технологій у побуті, створити та або/впроваджувати шкільні та позашкільні освітні програми для молоді. • Стимулювання суб'єктів господарювання до розвитку систем екологічного управління, яке забезпечує впорядкування контролю за комплектуючими, сировиною і матеріалами та продукцією, викидами та відходами, які виникають внаслідок окремих виробничих процесів.

Здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none"> ● Перелічений вище комплекс заходів щодо зменшення негативних наслідків виконання документу державного планування прямо та опосередковано впливає на покращення стану здоров'я населення і є одним із головних завдань розробки цієї Програми.
--------------------	--

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

8.1. Вихідні дані для виконання оцінки

Для виконання стратегічної екологічної оцінки документу державного планування “Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки” використано наступні вихідні дані:

“Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки”;

Статистичні дані екологічного стану м.Вінниця [<https://www.vmr.gov.ua/Branches/Lists/Ecology/ShowContent.aspx?ID=10>] та Вінницької області за 2017-2020 рр. [<http://www.vin.gov.ua/dep-apr/stan-dovkillia/239-ekolohichni-pasporty>];

Інші програми розвитку міста Вінниця та Вінницької області [<https://www.vmr.gov.ua>], [<http://www.vin.gov.ua>];

Дані головного управління статистики Вінницької області [<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php>];

Вимоги діючих Державних будівельних норм та санітарних правил.

8.2. Використані інструменти та методи

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки використано такі методи:

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод експертних оцінок, який використовується при відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу. Суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді;

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використано вищевказані методи,

зокрема здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Програми з точки зору екологічної ситуації; проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; проведення оцінки впливу Програми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; надано рекомендації із моніторингу фактичного впливу впровадження Програми на довкілля.

8.3. Планувальні альтернативи

В процесі стратегічної екологічної оцінки розглядався базовий варіант просторових альтернатив території громади, який не передбачає впровадження заходів програми (розділ 2).

На основі аналізу отриманих вихідних даних було визначено перелік основних проблем, наявних на території громади, розглянуто існуючий стан та прогнозовано його зміни в разі, якщо не буде вжито заходів із ліквідації основних проблем території. Наслідки розглянуто в розділі 2.

Основним варіантом впровадження заходів по охороні навколишнього природного середовища Вінницької МТГ, який розглянуто під час стратегічної екологічної оцінки була "Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки", яка є додатком до цього Звіту. Оцінка ефективності вказаного альтернативного варіанту відображена у цьому Звіті.

8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту

Не враховано характеристики кожного окремого запроєктованого об'єкта та їх потенційний вплив на навколишнє середовище, оскільки такий детальний аналіз виконується на наступних етапах планування для кожного об'єкта окремо (процедура ОВД, тощо).

9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні:

- Відсутність статистичних відомостей та інших характеристик для кожного окремого населеного пункту громади та просторової прив'язки статистичних даних та рішень Програми для можливості більш цілісної їх оцінки;
- Неповнота оцінки проблем довкілля та пріоритизації таких проблем, пов'язані з недостатньою взаємодією суб'єктів, прямо та опосередковано пов'язаних із територією, на яку розробляються Програма.

10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

10.1. Вибір екологічних показників

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища в країнах Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх часових рядах даних (часові тренди), можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країнах.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього середовища РС-Т-С-В-Р (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

РС – Рушійні сили (Driving force) – соціально-економічні фактори та види діяльності, що посилюють або зменшують навантаження на довкілля.

T – Тиск (Pressure) – пряме антропогенне навантаження на довкілля, що здійснюється через викиди та скиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів.

C – Стан (State) – відносяться до поточного стану та тенденцій змін навколишнього середовища, що включають також параметри якості основних складових довкілля.

B – Вплив (Impact) – наслідки зміни довкілля для здоров'я населення, наслідки для природи та біорізноманіття.

R – Реагування (Response) – конкретні дії, що спрямовані на вирішення екологічних проблем.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля - наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії¹.

10.2. Індикатори моніторингу

В цьому звіті було проаналізовано рушійні сили, їх тиск на середовище та вплив а також запропоновано варіанти реагування. За результатами було відібрано індикатори моніторингу наслідків виконання Програми, зокрема індикатори виконання Цілей сталого розвитку для України², які корелюють із завданнями Програми. Зазначені в Розділі 11 Програми показники моніторингу уточнено та приведено у відповідність до вимог діючого законодавства (табл. 10.1).

Табл 10.1.

Завдання програми	Індикатор	Визначення	Джерело даних
Покращення якості атмосферного повітря	Якість повітря загалом по громаді	Показники згідно <u>Постанови № 827 від 14 серпня 2019 р.</u>	Автоматичні станції моніторингу
Покращення якості атмосферного повітря	Кількість випадків з перевищенням гранично допустимих концентрацій основних забруднюючих речовин в атмосферному повітрі	Показники згідно <u>Постанови № 827 від 14 серпня 2019 р.</u>	Автоматичні станції моніторингу, разові лабораторні вимірювання
Покращення якості атмосферного повітря	Глобальний ³ індикатор ЦСР 11.6.2 - усереднений річний	Показники PM25, PM10	Автоматичні станції моніторингу

¹ <https://menr.gov.ua/content/ekologichni-pokazniki.html>

² http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

³ <https://sdgs.un.org/goals>

	рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади		
Покращення якості атмосферного повітря	Індикатор ЦСР 11.5.1 - Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Статистична звітність суб'єктів господарювання
Покращення якості атмосферного повітря	Обсяг викидів парникових газів	Відповідно Закону України "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів"	Статистична звітність згідно зазначеного Закону
Покращення стану водних ресурсів	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування	Показники згідно <u>ДСанПіН 2.2.4-171-10</u>	Щорічний аналіз проб води із джерел питного водопостачання
Покращення стану водних ресурсів	Якість поверхневих вод	Показники <u>Нормативів ЕБВО від 30.07.12</u>	Щорічний аналіз проб води із відповідних поверхневих водних об'єктів
Покращення стану водних ресурсів	Якість водних ресурсів	Сприяння суб'єктам державного моніторингу вод у виконанні <u>Постанови № 758 від 19 вересня 2018</u> , відстеження динаміки змін	Статистична звітність суб'єктів державного моніторингу вод, за наявності
Покращення стану водних ресурсів	індикатор ЦСР 6.3.2 - частка безпечно очищених стічних вод	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %	Статистична звітність суб'єктів господарювання
Покращення стану водних ресурсів	індикатор ЦСР 6.2.1 - Частка сільського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %	Кількість сільського населення, що використовує каналізаційні системи із очищенням стічних вод поділена на загальну кількість сільського населення громади	Статистична звітність суб'єктів господарювання
Покращення стану водних	Кількість порушень режиму прибережно -	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Статистична звітність контролюючих

ресурсів	захисних смуг		органів
Покращення стану водних ресурсів	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Статистична звітність контролюючих органів
Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду.	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - пропорція озелених територій в громаді	площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озелених територій визначається за індексом NDVI - густи багаторічна рослинність	дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2)? інформація про площу території громади
Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду.	Кількість інвентаризованих об'єктів зелених насаджень	Кількість інвентаризованих об'єктів зелених насаджень	Статистична звітність суб'єктів господарювання
Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду.	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - Пропорція територій ПЗФ в громаді	площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади.	Дані земельного кадастру
Вдосконалення системи поводження з відходами	Загальний обсяг утворення ТПВ.	Обсяг утворення твердих побутових відходів, класифікованих згідно Державного класифікатора відходів ДК 005-96	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
Вдосконалення системи поводження з відходами	Глобальний індикатор ЦСР 12.5.1 - Рівень переробки відходів,	Обсяг ТПВ, що спрямовуються на повторне використання та перероблення поділених на загальний обсяг утворення ТПВ	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)

Вдосконалення системи поводження з відходами	Обсяг утворення небезпечних відходів	Обсяг утворення небезпечних відходів 1-3 класу небезпеки	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
Підвищення екологічної свідомості населення, здійснення екологічної просвіти.	Кількість просвітницьких заходів	Кількість просвітницьких заходів	Статистична звітність суб'єктів господарювання
Підвищення екологічної свідомості населення, здійснення екологічної просвіти.	динаміка змін кількості несанкціонованих сміттєзвалищ	Кількість виявлених несанкціонованих сміттєзвалищ у звітному періоді поділена на кількість виявлених несанкціонованих сміттєзвалищ у попередньому періоді	Статистична звітність суб'єктів господарювання

10.3. Збір статистичних даних

Для Вінницької МТГ є доцільним створення системи моніторингу стану довкілля, згідно вимог постанови Кабінету міністрів України № 391 від 30 березня 1998 р. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text>].

10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля

Перелік заходів із моніторингу не є вичерпним та може коригуватись відповідно до зміни завдань Програми. Основною цілями зазначеного в цьому розділі моніторингу довкілля є охорона здоров'я людей, сталий розвиток місцевої громади, збереження та відновлення біологічних ресурсів території, що в свою чергу дозволить забезпечити життєві потреби майбутніх поколінь мешканців Вінницької МТГ.

Згідно ЗУ "Про стратегічну екологічну оцінку" ст.17 замовник СЕО у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація рішень Програми не несе транскордонних наслідків для довкілля.

12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021– 2023 роки, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Програми з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

З метою визначення потенційного негативного впливу планової діяльності на стан довкілля, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, було проаналізовано зміст Програми.

За підсумками СЕО були запропоновані узагальнені заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища, зокрема під час виконання положень Програми. Також було конкретизовано і доповнено заходи із моніторингу наслідків виконання Програми, серед яких в першу чергу зменшення негативного впливу на житлову зону та біотопи.

Таким чином, Вінницька міська рада повинна забезпечити реалізацію наступних заходів:

- В першу чергу, забезпечення заходів із моніторингу стану довкілля, зокрема якості атмосферного повітря та водних ресурсів громади;
- Провести інвентаризацію зелених насаджень на території Вінницької територіальної громади згідно з „Інструкцією з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах”, затвердженою наказом Державного комітету з будівництва, архітектури та житлової площі України у 24.12.2001 № 226 (зі змінами);
- Контроль дотримання режиму прибережно - захисних смуг водних об'єктів та санітарно-захисних зон джерел питного водопостачання;
- Впровадження системи моніторингу стану довкілля, інтегровану із системою містобудівного кадастру.